

ภาษาแม่กับการเรียนภาษาต่างประเทศ
L1 and Foreign Language Learning

ศิริมา ปุรินทรภิบาล

Ph.D. (Sciences du Langage), อาจารย์

ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Abstract

Apart from learners' target language system, learner, teacher and other related learning context, it's widely accepted that learners' first language is another factor playing an important role in the foreign language learning process. Its effect is greater when the first language system is much different from the second language system, as, for example, in Thai and French languages, or when learners have a few opportunities to use target language with native speakers or in daily life. The first language brings about learners' interlanguage -- a linguistic system developed by a foreign language learner who has not yet become fully proficient -- while they are learning or communicating with the target language, either in speaking or in writing. This system is approximating the target language: some features of the first language are preserved while others have some characteristics of target language rules.

This article deals with interlanguage theories and principles, providing examples of different types of interlanguage constructed by Thai learners of French as a foreign language. These examples were collected from direct/classroom experiences and reviewed from related articles and studies. They include interlanguage phonetics, interlanguage lexicon, interlanguage syntax, interlanguage grammar and interlanguage discourse and pragmatics. Issues regarding advantages and disadvantages of interlanguage in foreign language learning are also presented.

Keywords: the first language, foreign language learning, interlanguage, French as a foreign language

บทคัดย่อ

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าภาษาแม่ของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นอกเหนือจากองค์ประกอบที่เกี่ยวกับระบบภาษาของภาษาเป้าหมาย ผู้เรียน ผู้สอน และบริบทของการเรียนรู้อื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบภาษาของภาษาแม่และภาษาต่างประเทศที่เรียนแตกต่างกันมากอย่างเช่น ภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส และเมื่อผู้เรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนกับเจ้าของภาษาหรือในชีวิตประจำวัน ภาษาแม่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสร้าง interlanguage หรือภาษาในระหว่าง ซึ่งเป็นระบบภาษาที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเองในขณะที่เรียนภาษาต่างประเทศ หรือในระหว่างการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศนั้น โดย interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นนี้จะมีลักษณะบางส่วนคล้ายกับภาษาแม่ของผู้เรียน และบางส่วนมีลักษณะเหมือนกับระบบภาษาของภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน แต่ไม่ตรงตามระบบมาตรฐานของภาษาต่างประเทศนั้น

บทความนี้จะนำเสนอแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ interlanguage และตัวอย่างของ interlanguage ด้านต่างๆ ซึ่งผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสสร้างขึ้น โดยผู้เขียนได้รวบรวมจากประสบการณ์ตรง และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ Interlanguage ทางด้านการออกเสียง interlanguage ทางด้านคำศัพท์ interlanguage ทางด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ interlanguage ทางด้านวจนลีลาและวัจนปฏิบัติ รวมทั้งข้อดีและข้อเสียของการสร้าง interlanguage ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

คำสำคัญ: ภาษาแม่ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาในระหว่าง ภาษาฝรั่งเศสในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ

การเรียนภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศต่างเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อน ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ และต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาศาสตร์หลายด้าน ทั้งความรู้ในเรื่องระบบเสียง (phonology) ระบบคำ (morphology) ระบบโครงสร้างประโยค (syntax) วจนลีลา (discourse) และ วจนปฏิบัติ (pragmatics) รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยด้านชีวภาพ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยทางด้านสังคม เป็นต้น นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับเครื่องมือชนิดหนึ่งเพื่อการเรียนรู้ภาษา ที่ทำให้สามารถประมวลผลระบบภาษาของภาษาใดๆ ก็ได้ จนทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถใช้ภาษานั้นเพื่อการสื่อสารได้อย่างเป็นระบบ ภาษาแม่เป็นภาษาแรกที่มนุษย์ทุกคนได้เรียนรู้ เข้าใจ และใช้สื่อสารในครอบครัวซึ่งเป็นสังคมแรกของตน นอกจากภาษาแม่แล้วเรายังสามารถเรียนภาษาอื่นๆ ได้อีกหลายๆ ภาษาอย่างไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้ นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์เชื่อว่าถึงแม้ว่าแต่ละภาษาจะมีระบบภาษาทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนที่มีลักษณะเฉพาะตัว และมีวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมภาษาแต่ละภาษานั้นๆ ก็ตาม แต่กระบวนการ (process) ในการเรียนรู้ภาษาแม่ และภาษาต่างประเทศไม่แตกต่างกัน เพราะต้องใช้เครื่องมือในการเรียนรู้และประมวลผลชนิดเดียวกัน และอาศัยองค์ประกอบทางภาษาศาสตร์ที่เหมือนกัน เช่นเดียวกับที่ Bialystock, (1990: 51) ได้กล่าวว่า “การเรียนภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่ง หมายถึงการนำเอาองค์ประกอบของภาษาที่หนึ่งซึ่งถือว่าเป็นภาษาแรกของเราเองที่เราได้เรียนรู้และสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่วแล้วมาประยุกต์ใช้ใน

อีกภาษาหนึ่ง”¹ จึงทำให้เชื่อกันว่าภาษาแม่กับการเรียนภาษาต่างประเทศจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาภาษาศาสตร์ และภาษาศาสตร์เชิงสังคมจำนวนมากที่ได้ยืนยันว่าภาษาแม่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้และการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างเห็นได้ชัดในทุกๆ ระดับ ทั้งทางด้านกรออกเสียง คำศัพท์ โครงสร้างประโยค วจนลีลา หรือวจนปฏิบัติ ดังที่ Lado (1957 อ้างถึงใน Powell, 2009: 1) กล่าวว่า “ผู้เรียนภาษาที่ 2 จะยึดหลักเกณฑ์ของภาษาแม่เกือบทั้งหมดเพื่อใช้ในกระบวนการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายนั้น”²

1. ภาษาแม่ (Mother tongue)

ถ้าถามใครสักคนหนึ่งว่า คำว่า “ภาษาแม่ของคุณหมายถึงอะไร” คำตอบที่ได้รับอาจจะหลากหลายเช่น “ภาษาที่พูดได้เป็นภาษาแรก”, “ภาษาที่พ่อกับแม่พูดกับเรามาตั้งแต่เกิด” หรือ “ภาษาที่ได้ยินและพูดมาตั้งแต่เริ่มพูดได้” เป็นต้น ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่ได้รับการขนานนามว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) หรือโลกไร้พรมแดน มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ลับไว มีการย้ายถิ่นฐานด้วยเหตุผลนานาประการมากขึ้น มีการแต่งงานข้ามเชื้อชาติ ข้ามศาสนากันมากขึ้น ทำให้หลายๆ สังคมกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (multicultural society) บางคนไม่ได้พูดหรือใช้

¹ (Apprendre une langue étrangère, c'est exploiter des composantes déjà maîtrisées lors de la L1 pour les appliquer à une autre langue.)

² (Second language learners rely almost entirely on their native language in the process of learning the target language.)

ภาษาที่เป็นภาษาของแม่ตัวเองโดยสายเลือดในการติดต่อสื่อสารภายในสังคม แต่จำเป็นต้องใช้ภาษาอื่นที่ใช้กันในสังคมที่ตนใช้ชีวิต เช่น เด็กที่เกิดจากแม่ซึ่งเป็นคนไทย พ่อเป็นชาวฝรั่งเศสแต่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย เพราะต้องใช้ชีวิตในประเทศฝรั่งเศสมาตั้งแต่เกิด และใช้ภาษาฝรั่งเศสในการติดต่อสื่อสารมากกว่า เด็กบางคนก็จะเป็นเด็กที่พูดได้สองภาษา (bilingual) เป็นอย่างดี คือสามารถใช้ภาษาทั้งที่เป็นภาษาของแม่ที่ใช้พูดกับตัวเองมาตั้งแต่เกิดได้ดีเท่าๆ กับภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในสังคมที่อาศัยอยู่ในขณะนั้น

ด้วยเหตุนี้ นักภาษาศาสตร์จึงได้กำหนดให้มีเกณฑ์ที่จะนำไปพิจารณาและตัดสินว่าภาษาใดจะเรียกว่าเป็นภาษาแม่ หรือเป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมานั้นก็ขึ้นอยู่กับมุมมองหรือทฤษฎีที่นักวิชาการแต่ละคนใช้ในการอ้างอิงหรือยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้เกณฑ์ที่ใช้จึงมีหลากหลาย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2531; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544; Castellotti, 1997; Cuq & Gruca, 2002; Cuq, 2003) กล่าวคือ

1) ลักษณะทางด้านชีววิทยา (biological parameter) หรือตามชาติพันธุ์ที่กำหนด (etymological parameter) และลักษณะทางสังคม (social parameter) นักภาษาศาสตร์เชิงสังคมบอกว่าเราจะเรียกภาษาใดภาษาหนึ่งว่าเป็นภาษาแม่ได้ก็ต้องหมายถึง “ภาษาของแม่ที่แม่ใช้พูดกับลูกตั้งแต่เกิด” จากคำนิยามนี้ทำให้มีการใช้คำศัพท์รวมที่ใช้เรียกภาษาแม่ กล่าวคือจะมีคำส่วนใดส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “แม่” ปรากฏอยู่ด้วย เช่น ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “mother tongue” ภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า “langue maternelle” หรือบางภาษาของประเทศในแถบ

แอฟริกาเรียกว่า “ภาษาน้ำนม” เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ตามเกณฑ์ทางด้านชาติพันธุ์โดยกำเนิดของแม่และลูกก็สร้างปัญหาให้กับคนบางกลุ่มในบางบริบททางภาษาและวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์เชิงสังคมจึงได้เสนอให้ใช้เกณฑ์ทางสังคมไปพิจารณาไปด้วย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2531; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) กล่าวคือนอกจากจะพิจารณาจากชาติพันธุ์ที่เป็นต้นกำเนิดแล้ว จะต้องพิจารณาจากการใช้ภาษานั้นๆ เพื่อการสื่อสารในสังคมที่ถือว่าเป็นกลุ่มสังคมแรกที่คนนั้นอยู่มากตั้งแต่เกิด และเป็นสังคมที่เขาได้เรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษานั้นมาอย่างต่อเนื่องด้วย ไม่ว่าจะภาษานั้นจะเป็นภาษาของพ่อ หรือของแม่โดยสายเลือด หรือของครอบครัวก็ตาม เช่น เด็กที่เกิดจากพ่อซึ่งเป็นชาวเวียดนามและแม่เป็นชาวไทย แต่ครอบครัวอาศัยอยู่ในประเทศฝรั่งเศส พ่อและแม่ต้องสื่อสารกันด้วยภาษาฝรั่งเศส และต้องพูดกับลูกเป็นภาษาฝรั่งเศสด้วย เพราะพ่อและแม่ต่างก็พูดภาษาของอีกฝ่ายไม่ได้ ถ้าพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวนี้ก็จะแสดงว่าภาษาแม่ของเด็กคนนี้ก็คือภาษาฝรั่งเศส นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์เชิงสังคมบางคนยังเสนอให้พิจารณาจากการใช้ภาษาในโอกาสต่างๆ ด้วย ในที่นี้หมายความว่าภาษาใดที่คนๆ หนึ่งใช้เพื่อการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มสังคมของตนมากที่สุดก็ให้ถือว่าภาษานั้นคือภาษาแม่ เช่น เด็กบางคนมีแม่เป็นคนไทยซึ่งแต่งงานกับชาวฝรั่งเศสและใช้ชีวิตอยู่ในฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าแม่จะพูดภาษาไทยกับเขาอยู่เสมอ และเขาสามารถเข้าใจภาษาไทยได้ก็ตาม แต่เด็กคนนี้ต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสในการติดต่อสื่อสารในสังคม ในโรงเรียนมาตลอดตั้งแต่เกิดมากกว่าการใช้ภาษาไทย ก็ถือว่าภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาแม่ของเขา เป็นต้น

2) ลำดับและวิธีการในการได้มาซึ่งภาษานั้นๆ (ในที่นี้จะหมายถึงภาษาพูดก่อน) หมายความว่า ภาษาใดก็ตามที่คนเราเรียนรู้ได้มาโดยธรรมชาติและสามารถเก็บความรู้ต่างๆ ของภาษานั้นไว้ในสมองได้เป็นภาษาแรกมาตั้งแต่เด็กๆ และเป็นภาษาแรกที่เด็กคนนั้นใช้เพื่อการสื่อสารในสังคมใดสังคมหนึ่งมาตลอดตั้งแต่เด็กจนโต ก็ให้ถือว่าเป็นภาษาแม่ของเด็กคนนั้น ดังนั้นเมื่อเราได้มาซึ่งภาษานั้นโดยธรรมชาติ โดยไม่ต้องเรียนในโรงเรียนหรือในสถาบันการสอนภาษา (เพราะคนเราทุกคนเริ่มพูดภาษาตัวเองได้โดยไม่ต้องผ่านการเรียนในห้องเรียนมาก่อน) และเรียนรู้ภาษานั้นมาตั้งแต่เด็กสามารถใช้ภาษานั้นได้อย่างอัตโนมัติ เพราะเป็นการใช้ภาษาโดยสัญชาตญาณ (intuition) และใช้ได้อย่างคล่องแคล่วมากกว่าภาษาอื่นที่มาเรียนรู้ภายหลัง โดยเราจะสังเกตจากเด็กๆ ที่ยังไม่เข้าศึกษาในโรงเรียนจะไม่สามารถบอกได้ว่าทำไมเขาถึงต้องเรียงโครงสร้างประโยคแบบนี้ ทำไมต้องใช้คำนั้นในการพูด หรือจะสังเกตได้จากบางครั้งเมื่อเราถามชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาว่าทำไมเขาถึงเลือกใช้คำสันธานคำหนึ่งในประโยค และทำไมไม่ใช้อีกคำหนึ่ง เขาก็ไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมเขาต้องใช้คำนั้นหรือคำนี้ในประโยค แต่เขาจะตอบว่าเพราะเขาใช้คำสันธานนั้นบ่อยๆ เมื่อต้องสร้างประโยคแบบนี้ก็รู้ว่าต้องเป็นคำนี้เป็นคำอื่นไม่ได้ ลักษณะแบบนี้จะถือว่าเป็นสัญชาตญาณของเขาที่เขาได้เรียนรู้มาตามธรรมชาติเป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากฎเกณฑ์ของภาษาต่างๆ เป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้ (unpredictable)

แนวความคิดทางด้านวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งคำศัพท์คำว่า “ภาษาแม่” ที่กล่าวมานี้ ได้เข้ามามีบทบาทต่อแนวคิดและกระบวนการในการ

จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจะเห็นได้ชัดจากแนวคิดยุคโบราณ (Antiquity) ซึ่งได้เสนอให้ลูกหลานและประชาชนได้เรียนภาษาอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาละตินและได้รู้จักวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษานั้นโดยวิธีการธรรมชาติที่เรียกว่า immersion ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต้องใช้วิธีการเรียนรู้ตามธรรมชาติให้เหมือนกับการเรียนภาษาแม่ กล่าวคือผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการได้สัมผัสกับภาษาที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าของภาษาและใช้ภาษานั้นในการติดต่อสื่อสารเพื่อการค้าและการประกอบอาชีพ (Cuq, 2003) วิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เรียกว่า language immersion ดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้จากมีการส่งเด็กไปเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศที่เป็นเจ้าของภาษามากขึ้น เพราะเชื่อว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ (natural language learning method) ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่ทำให้เรียนภาษาได้เร็วมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเด็กไปเรียนตั้งแต่มีอายุน้อยๆ นอกจากนี้เราจะเห็นได้ว่านักวิชาการทางด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศพยายามแนะนำให้ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศใช้กระบวนการสอนให้เหมือนกับการเรียนรู้ภาษาแม่ที่เป็นไปตามธรรมชาติ คือให้เน้นที่การสื่อสาร โดยยึดแนวความคิดที่ว่าในภาษาแม่ทำไมคนเราสามารถพูดได้โดยไม่ต้องรู้ภาษาเขียนก่อน ส่วนภาษาเขียนนั้นผู้เรียนสามารถมาเรียนภายหลังได้ ดังนั้นหลักการการสอนภาษาต่างประเทศก็ควรเริ่มจากทักษะการฟัง-การพูดก่อนเช่นกัน

3) การอ้างถึงเมื่อต้องเรียนภาษาอื่น นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์เสนอให้มองที่ลำดับของการอ้างอิง หรือการอ้างถึงเป็นภาษาแรกเมื่อคนเราต้องเรียนภาษาต่างประเทศ หมายความว่า ในขณะที่คนเราเรียนภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่ง ถ้าเราจะต้องนึกถึงระบบการใช้ภาษาของภาษาอะไรก่อนเป็นภาษาแรก หรือต้องค้นหาความหมายของสิ่งที่เรียน โดยการเปรียบเทียบกับภาษาใดก่อนเป็นอันดับแรกเพื่อการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ภาษาใหม่นั้น ภาษาแรกของผู้เรียนนึกถึงก็จะถือว่าเป็นภาษาแม่ไม่ว่าภาษานั้นจะเป็นภาษาเดิมของแม่ในสายเลือดของเขาหรือไม่ก็ตาม ด้วยเหตุนี้นักวิชาการทางด้านการสอนภาษาต่างประเทศบางคนใช้คำว่า *referential language* (*langue de référence* ในภาษาฝรั่งเศส) เพื่อหมายถึงภาษาแม่ (Varshney, 2006) ส่วนนักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบบางคนก็ใช้คำ *source language* (หรือ *langue source* ในภาษาฝรั่งเศส) เพื่อหมายถึงภาษาแม่ (Rivens, 1994; Cuq & Gruca, 2002)

4) ความรู้สึกเป็นเจ้าของในภาษา เป็นที่ทราบกันดีว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นชนชาติของแต่ละคน ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์ (*identity*) ของคนในกลุ่มสังคมภาษานั้นด้วย เมื่อคนในกลุ่มสังคมหรือในท้องถิ่นใดๆ ใช้ภาษาเดียวกัน ก็จะทำให้คนในกลุ่มนั้นมีความรู้สึกภาคภูมิใจหรือรู้สึกเป็นเจ้าของภาษานั้น ถ้ามีใครในสังคมไม่ยอมใช้ภาษานั้น ก็อาจจะถูกตำหนิเหยียดหยามจากสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าภาษาที่คนในสังคมนั้นใช้ร่วมกันเพื่อแสดงความเป็นกลุ่ม ความเป็นชนชาติ

ของตนเองก็คือภาษาแม่ของพวกเขา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544)

จะเห็นได้ว่าคำจำกัดความของภาษาแม่มีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาที่แตกต่างกัน เช่น ภาษาแม่หมายถึงภาษาของแม่หรือภาษาที่แม่ใช้พูดกับลูก ภาษาแม่หมายถึงภาษาที่คนเราเรียนรู้ได้มาโดยธรรมชาติเป็นภาษาแรก ภาษาแม่หมายถึงภาษาที่ใช้เป็นภาษาแรกในการสื่อสารในสังคม ภาษาแม่หมายถึงภาษาที่ผู้เรียนนำข้อมูลไปเป็นฐานช่วยเมื่อเรียนภาษาอื่น เป็นต้น เกณฑ์บางอย่างอาจจะไม่ชัดเจน หรือต้องพิจารณาร่วมกับเกณฑ์อื่นด้วย นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์ที่สนใจทางด้าน การเรียนการสอนภาษาหลายคนทั้งที่เป็นภาษาแม่และภาษาต่างประเทศมองว่าจริงๆ แล้ว การพิจารณาว่าภาษาใดเป็นภาษาแม่ คงต้องใช้เกณฑ์หลายๆ อย่างที่กล่าวมาแล้วร่วมกัน จะยึดเพียงเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ทั้งหมดที่กล่าวมานักวิชาการกลุ่มนี้จึงมองว่าควรใช้คำว่า ภาษาที่ 1 (*first language* หรือ *langue première* ซึ่งใช้คำย่อว่า L1) แทนคำว่าภาษาแม่ เมื่อพูดถึงภาษาที่สามารถพูดได้เป็นภาษาแรก ส่วนภาษาอื่นซึ่งเป็นภาษาที่มีการเรียนรู้ หรือสามารถพูดได้หลังจากนั้นก็ให้เรียกเป็นภาษาที่ 2 (*second language* หรือ *langue seconde* ซึ่งใช้คำย่อว่า L2) ภาษาที่ 3 (*third language* หรือ *troisième langue* ซึ่งใช้คำย่อว่า L3) ไปตามลำดับ เพื่อแสดงให้เห็นว่าภาษาที่หนึ่งนั้นเป็นภาษาที่มีความสำคัญทั้งสำหรับผู้ใช้ภาษาเอง และในระดับสังคม

จากการที่มีการกำหนดเกณฑ์สำหรับการพิจารณาภาษาแม่ที่แตกต่างกัน ทำให้มีคำศัพท์เพื่อใช้เรียกภาษาแม่ที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวความคิด หรือทฤษฎีที่ยึดเป็นแนวทางในการศึกษาหรือใช้อ้างอิง เช่น mother tongue / langue maternelle, source language / langue source, referential language / langue de référence เป็นต้น เมื่อคำศัพท์ที่ใช้เรียกภาษาแม่มีหลากหลาย คำศัพท์ที่ใช้เรียกภาษาต่างประเทศก็มีหลายคำเช่นกัน และมักจะเป็นคำศัพท์ที่ใช้คู่ขนานกันคือ

- ถ้าเรียกภาษาแม่ว่า source language หรือ langue source ก็จะเรียกภาษาต่างประเทศว่า target language ในภาษาอังกฤษ หรือ langue cible ในภาษาฝรั่งเศส

- ถ้าเรียกภาษาแม่ว่า mother tongue หรือ langue maternelle ก็จะเรียกภาษาต่างประเทศว่า foreign language ในภาษาอังกฤษ หรือ langue étrangère ในภาษาฝรั่งเศส

- ถ้าใช้คำ first language หรือ première langue เรียกภาษาแม่ก็จะใช้คำ second language ในภาษาอังกฤษ หรือ langue seconde เรียกภาษาต่างประเทศในภาษาฝรั่งเศส

สำหรับในประเทศไทยนั้น คำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือภาษาต่างประเทศ (foreign language) ถึงแม้ว่าภาษาอังกฤษจัดเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และมีสถานภาพสำคัญมากที่สุดในทุกวงการเมื่อเทียบกับภาษาต่างประเทศอื่น ก็ยังไม่จัดว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 (second language) เพราะในสังคมไทยนั้น ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาในการติดต่อราชการ หรือใช้อย่างจริงจังในชีวิตประจำวัน แต่จะเรียกว่า

ภาษาต่างประเทศที่ 1 (first foreign language) โดยเฉพาะในระบบการศึกษา และหากมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศภาษาอื่น ๆ อาทิเช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาอาหรับ ภาษาญี่ปุ่น ภาษามลายู ต่อไปก็เรียกเป็นภาษาต่างประเทศที่สอง ที่สาม ที่สี่ตามลำดับ

2. ภาษาแม่กับการเรียนภาษาต่างประเทศ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (foreign language acquisition) ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการประมวลผลข้อมูลและการสร้างความจำที่ซับซ้อน ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางภาษา และสามารถใช้ภาษานั้นเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gaonac'h, 1987, 1990, 2005) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายด้านคือ

- 1) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับระบบภาษาของภาษาที่เรียน เช่น ระบบเสียง คำ โครงสร้าง ไวยากรณ์ วรรณศิลป์ เป็นต้น

- 2) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น ภาษาแม่ของผู้เรียน ความสามารถในการเรียน กลวิธีการเรียน แรงจูงใจและปัจจัยด้านจิตวิทยาอื่น ๆ ปัจจัยด้านครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เป็นต้น

- 3) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผู้สอน เช่น ผู้สอนเป็นเจ้าของภาษา หรือเป็นผู้สอนที่มีภาษาแม่เดียวกันกับผู้เรียน ความรู้และประสบการณ์ในการสอน เทคนิคและกลวิธีในการสอน ความพร้อม ความตั้งใจ ทุ่มเท และความเอาใจใส่ในการสอน การใช้สื่อการสอน ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัย

ทางจิตวิทยาของผู้สอน เป็นต้น

4) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบริบท หรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง งบประมาณของโรงเรียน เป็นต้น

องค์ประกอบดังกล่าวต่างก็มีบทบาทต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามสัดส่วนความสำคัญที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่จะสามารถส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จหรือประสบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนได้ทั้งสิ้น

ปัจจัยที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศที่สำคัญที่สุด คืออิทธิพลของภาษาแม่ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศ ปัญหาดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาที่พบบ่อยมากในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลักษณะทางภาษาของภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 และภาษาต่างประเทศที่เรียนหรือภาษาที่ 2 รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมของผู้เรียนมีความแตกต่างกันมาก และเมื่อเป็นการเรียนการสอนในประเทศที่ผู้เรียนไม่ได้ใช้ภาษาที่กำลังเรียนนั้นเป็นภาษาที่ 2 หรือเป็นภาษาในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน (exolingual communication) เช่นการเรียนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย เป็นต้น

นอกจากนี้ปัญหาการแทรกแซงของภาษาแม่จะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น หรือ

ผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่พัฒนาการใช้ภาษาแม่ได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศจะยากลำบากมากในช่วงอายุหลัง 12-13 ปี ซึ่งได้ผ่านช่วงที่เรียกว่า “ช่วงวิกฤติ” (critical period)³ มาแล้ว ในที่นี้หมายความว่าในผู้เรียนที่ผ่านพ้นช่วงวัยวิกฤตินี้ ระบบภาษาของภาษาแม่ได้มีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์แล้ว ทำให้ยากต่อการที่จะพัฒนาหรือรับเอา ระบบของภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ได้สมบูรณ์เช่นเดียวกับภาษาแม่ แต่ผู้เรียนก็จะมีแนวโน้มที่จะนำเอาลักษณะของภาษาแม่ที่พัฒนาไว้อย่างสมบูรณ์แล้วนั้นเข้ามาแทนที่รูปแบบหรือลักษณะของภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศที่ตนไม่คุ้นเคย (Krashen, 1981; Gaonac’h, 1987; Giacobbe, 1990; Besse & Porquier, 1991)

ปัญหาการแทรกแซงของภาษาแม่ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศปรากฏให้เห็นจากการที่ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษาบางอย่างจากภาษาแม่ซึ่งมีรูปแบบโครงสร้างหรือการใช้ภาษาที่ไม่เหมือนกันมาใช้ในการพูดหรือการเขียนในภาษาต่างประเทศที่เรียน ทั้ง

³ ช่วงวิกฤติ (critical period หรือ sensible period) เป็นคำศัพท์ที่นักพฤติกรรมศาสตร์คิดขึ้น โดยหมายถึง ช่วงเวลาสำคัญช่วงหนึ่งที่คนเราสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวจนทำให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ต่อมาคำนี้ถูกนำมาใช้ในหลายๆ สาขาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาจิตวิทยาและจิตวิทยาภาษาศาสตร์ ช่วงวิกฤติ หมายถึง ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่คนเราต้องมีปฏิสัมพันธ์กับการใช้ภาษาใดภาษาหนึ่ง เพื่อจะได้เกิดการเรียนรู้จนสามารถใช้ทักษะทางภาษานั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถกล่าวสั้นๆ ได้ว่า ช่วงวิกฤติเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุดที่คนเราจะเรียนรู้ภาษาหากเลยช่วงเวลานี้ไปแล้ว การเรียนรู้ภาษาก็จะไม่สามารถทำได้เท่า

ในการพูด และการเขียน โดยปัญหาดังกล่าวจะสามารถสังเกตหรือวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจนจากการที่ผู้เรียนสร้างระบบภาษาขึ้นใหม่ที่เรียกว่า Interlanguage หรือเรียกในภาษาไทยว่า “ภาษาในระหว่าง”⁴

3. Interlanguage

ทฤษฎีเกี่ยวกับ Interlanguage เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาวิชาทางด้านการศึกษาภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิชาในมุมมองทางด้านจิตวิทยา ภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์เชิงสังคม

3.1 ที่มาของ Interlanguage

แนวคิดเกี่ยวกับ Interlanguage (หรือ l'Interlangue ในภาษาฝรั่งเศส) เกิดขึ้นครั้งแรกในปี 1972 โดย Selinker (1980 อ้างถึงใน Besse & Porquier, 1991) แนวคิดนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อโต้แย้งทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมแนวใหม่ (neo-behaviorism) และแนวคิดทางด้านการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (contrastive analysis) ทางภาษาศาสตร์

กลุ่มพฤติกรรมนิยมแนวใหม่ มองว่าภาษาเป็นขบวนการที่เกี่ยวกับจิตใจ และเชื่อว่าการเรียนภาษาใดก็ตามเป็นเรื่องของพฤติกรรมที่ทำให้เป็นนิสัย การเรียนภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องทบทวนกฎไวยากรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยการเปรียบเทียบความใกล้เคียงหรือความเหมือนของระบบภาษาของภาษาที่ 1 กับระบบภาษาของภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนเพื่อให้

สามารถใช้ภาษาต่างประเทศนั้นได้อย่างอัตโนมัติ การสร้างความเป็นอัตโนมัติในการใช้ภาษาสามารถทำได้โดยการเลียนแบบสิ่งที่ได้ยินซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเร้าภายนอกอย่างหนึ่ง (stimulus) และการให้รางวัลหรือการชมเชย (reinforcements) ทั้งที่เป็นทางบวก และทางลบ (หากคำตอบผิดผู้เรียนก็จะต้องแก้ไขจนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดการเรียนรู้จนใช้ได้อย่างเป็นอัตโนมัติ) อีกอย่างหนึ่งกลุ่มพฤติกรรมนิยมแนวใหม่เชื่อกันว่าวิธีการสร้างความเป็นอัตโนมัติดังกล่าวนี้สามารถใช้ได้เหมือนกันทั้งในการเรียนภาษาแม่ และภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ภาษาที่ 1 เด็กจะเลียนแบบการใช้ภาษาจากผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจเมื่อเด็กพูดถูก และแก้ไขให้เมื่อเด็กพูดผิด จนทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถใช้ภาษาแม่ได้เป็นอย่างดีในเวลาต่อมา ดังนั้นทฤษฎีนี้ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนรู้ภาษาที่ 2 ด้วยการให้ผู้เรียนเลียนแบบสิ่งที่ได้ยินนี้จะทำให้สามารถระบุได้ว่าสิ่งเร้ากับการตอบสนองสิ่งเร้า (stimulus-response) นั้นสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าสัมพันธ์กันแสดงว่าผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ นอกจากนี้ทฤษฎีนี้ยังช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดของผู้เรียน และอธิบายได้ว่าข้อผิดพลาดนั้นอาจจะเป็นอิทธิพลของภาษาที่ 1 ที่มีต่อภาษาที่ 2 ทั้งนี้เพราะนักทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมแนวใหม่เชื่อว่าการถ่ายโอนภาษา (language transfer) จะมีผลในทางบวกถ้าหากว่าภาษาที่ 1 และภาษาที่ 2 มีลักษณะที่คล้ายกัน และการถ่ายโอนจะไม่มีประสิทธิผลหากภาษาสองภาษานั้นแตกต่างกัน ความแตกต่างทางภาษานี้เองจึงเป็นปัจจัยหลักทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียน และทำให้มีข้อผิดพลาด

⁴ ในบทความนี้ผู้เขียนขอใช้คำภาษาอังกฤษ “Interlanguage” แทนคำ “ภาษาในระหว่าง” ทั้งนี้เพราะเห็นว่าคำภาษาอังกฤษสามารถสื่อความหมายได้ดีกว่า

ต่างๆ เกิดขึ้นในขณะที่เรียนภาษาต่างประเทศ ดังนั้นวิธีการที่ใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้สอนรู้ว่าข้อผิดพลาดนั้นจะสามารถเกิดขึ้นได้กับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร และเมื่อไร คือการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาข้อต่างของภาษา (contrastive analysis)

นักภาษาศาสตร์รุ่นใหม่หลายคนที่ได้รับแนวความคิดมาจากทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (cognitive theory) ที่มีความเห็นต่างจากแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม อาทิเช่น Nemser (1971), Corder (1967) และ Selinker (1972) (อ้างถึงใน Besse & Porquier, 1991; Powell, 2009) เชื่อว่าการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นการศึกษาระบบภาษาที่เน้นรูปของภาษา (forms) มากกว่าการนำไปใช้ (usage) และไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างและการใช้ภาษารวมทั้งตัวผู้เรียนเลย นักภาษาศาสตร์กลุ่มพุทธิปัญญานิยมกลุ่มนี้มองว่าภาษาไม่ได้เป็นเพียงพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการ (process) ที่เกี่ยวกับการสร้างภาษาชนิดหนึ่งที่เราเรียกว่า Interlanguage ดังที่ Powell (2009: 4) กล่าวว่า “การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการสร้าง Interlanguage ซึ่งเป็นทักษะการถ่ายโอนอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของระบบการพัฒนาความรู้ทางภาษาของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง... แนวคิดดังกล่าวนี้ให้ความสำคัญกับความเชื่อที่ว่า การสร้าง Interlanguage เป็นแนวคิดและวิธีการเฉพาะบุคคล” ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีเกี่ยวกับ Interlanguage จึงได้เกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาระบบการสร้างภาษา และการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ของผู้เรียน

3.2 คำจำกัดความของ Interlanguage

นักภาษาศาสตร์ได้ให้คำนิยามของ Interlanguage ไว้หลายความหมายดังนี้

Selinker (1972 อ้างถึงใน Gitsaki, 2010: 3 และ Cuq, 2003: 140) ให้คำจำกัดความของ Interlanguage หมายถึง ระบบการสร้างภาษาเฉพาะของผู้เรียนที่เกิดมาจากภายใน และได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ หรือจากข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่งของภาษาที่ 2 ที่ถูกป้อนเข้าไป Interlanguage เป็นระบบภาษาระบบหนึ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น การถ่ายโอนภาษา การถ่ายโอนการเรียนรู้ หรือการแก้ปัญหาโดยการทำสิ่งที่ยากให้ง่ายขึ้น เป็นต้น Interlanguage จัดเป็นความหลากหลายทางภาษาของคนที่มีความรู้สองภาษา แต่ความรู้ทั้งสองภาษาที่มีอยู่นั้นอาจจะยังไม่เสถียรพอ กล่าวคือ การใช้ภาษาบางอย่างไม่ตรงตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง หรือยังไม่เป็นธรรมชาติเพียงพอ ยังมีบางอย่างคล้ายกับภาษาที่ 1 และบางอย่างที่คล้ายกับภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศอื่น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนไม่สามารถแยกการใช้ภาษาสองภาษาออกจากกันได้ อย่างเด็ดขาดเช่นเดียวกับคนที่รู้สองภาษาจริงๆ ดังนั้นระบบภาษาที่ผู้เรียนสร้างขึ้นใหม่นั้นจึงถือได้ว่าเป็นไวยากรณ์ชั่วคราวของผู้เรียนซึ่งไม่สามารถจะวิเคราะห์ได้โดยการอ้างอิงกับภาษาที่ 1 หรือภาษาที่ 2 กล่าวคือไม่สามารถระบุได้ว่าเป็น โครงสร้างหรือกฎของภาษาที่ 1 หรือภาษาที่ 2 การสร้างกฎดังกล่าวนี้มาจากพื้นฐานที่ผู้เรียนพยายามหาความเหมือนและความต่างของทั้งสองภาษา และใช้กลวิธีการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม หรือถูกต้องมาสร้าง Interlanguage เพื่อใช้ในสถานการณ์การสื่อสารใดๆ ก็ตาม ดังนั้น

Interlanguage จึงจัดได้ว่าเป็นกลวิธีการเรียนรู้ (learning strategies) อย่างหนึ่งที่สำคัญมากที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

Besse & Porquier (1991: 216, 235) อธิบายว่า Interlanguage สามารถเป็นได้ทั้งคุณลักษณะทางภาษาและความสามารถในการสื่อสาร (communication competency) ของผู้เรียน กล่าวคือ Interlanguage ที่เป็นคุณลักษณะทางภาษา หมายถึงความรู้และการใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ได้เป็นภาษาแม่ของผู้เรียน ซึ่งความรู้ความสามารถในการใช้ภาษานั้นยังไม่ดีพอ Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจึงเป็นระบบภาษาที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกับคุณลักษณะของภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน หรืออาจจะมีเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งที่คล้ายกับคุณลักษณะของภาษาต่างประเทศนั้นๆ แต่ไม่ใช่ระบบที่ต้องตามมาตรฐาน ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นระบบภาษาซึ่งมีแนวโน้มใกล้เคียงกับภาษาที่ 2 มากกว่าภาษาแม่ Interlanguage เป็นระบบภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือเข้าใจในช่วงใดช่วงหนึ่งระหว่างการเรียนรู้เท่านั้น หลังจากผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาหรือคุณลักษณะต่างๆ ของภาษานั้นๆ แล้ว Interlanguage ที่เคยทำมาในช่วงเวลาหนึ่งก็จะหายไป Interlanguage จึงเปรียบเสมือนภาษาของเด็กๆ ที่เพิ่งเริ่มเรียนรู้ภาษาแม่ใหม่ๆ และจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาขึ้นตามลำดับหลังจากได้เรียนรู้คุณลักษณะที่ต้องตามมาตรฐานของภาษานั้นๆ นอกจากนี้ Interlanguage ในฐานะที่เป็นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนนั้น หมายถึงกลวิธีในการสื่อสาร (communication strategies) อย่างหนึ่งซึ่งผู้เรียนสร้างขึ้นเพื่อใช้แก้ปัญหาในการสื่อสารในขณะที่กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ตนเองสามารถ

สื่อสารด้วยภาษานั้นให้คู่สนทนาสามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการพูดหรือการเขียนก็ตาม

Vogel (1995) ให้คำจำกัดความของ Interlanguage หมายถึงภาษารูปแบบหนึ่งที่อยู่ระหว่างภาษาต่างประเทศสร้างขึ้นในขณะที่เขาพบปัญหาหรือพบเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ไม่เข้าใจ โดยภาษาที่สร้างขึ้นนั้นจะไม่สอดคล้องกับกฎของภาษาต่างประเทศที่เรียน ในการสร้าง Interlanguage นั้นผู้เรียนจะนำเอาความรู้จากภาษาแม่มาบ้าง ความรู้จากภาษาอื่นที่เคยเรียนมาแล้วบ้าง และความรู้จากภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนอยู่บ้างมาผสมผสานกัน เพื่อจะทำให้ทำให้ตัวเองสามารถสื่อสารได้ในขณะที่เรียนภาษาต่างประเทศ

Brou-Diallo (2007) กล่าวว่า Interlanguage เป็นกลวิธีการเรียนรู้ (learning strategies) ภาษาต่างประเทศอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนพยายามนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ หรือ ในขณะที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน เพื่อให้คู่สนทนาเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารได้ โดยที่ผู้เรียนจะสร้างกฎไวยากรณ์ภาษาที่ไม่ได้เป็นทั้งกฎของภาษาต่างประเทศนั้นหรือกฎของภาษาแม่ แต่จะมีลักษณะบางอย่างที่ใกล้เคียงกับภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศนั้น ดังนั้น Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นก็ไม่ถือว่าเป็นภาษาของสังคมภาษาใดๆ เลย และมีลักษณะเฉพาะบุคคล ผู้เรียนภาษาต่างประเทศแต่ละคนก็จะสามารถสร้าง Interlanguage ที่แตกต่างกัน และผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาแม่เดียวกันก็อาจจะสร้าง Interlanguage ที่เหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้

Mason (2009) ได้อธิบายความหมายของ

Interlanguage ใช้อย่างสั้นๆ หมายถึง ระบบภาษาที่ผู้เรียนภาษาที่ 2 สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งของการเรียนรู้ ซึ่งไม่ได้จัดว่าเป็นระบบภาษาของทั้งภาษาแม่และภาษาที่ 2 แต่เป็นภาษาที่ 3 ที่มีกฎไวยากรณ์และคำศัพท์ที่เป็นของตัวเอง และภาษาที่สร้างขึ้นนี้ประกอบด้วยส่วนประกอบต่างๆ ของทั้งสองภาษาผสมผสานกัน

โดยสรุป Interlanguage คือภาษาที่ผู้เรียนสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบในขณะที่เรียนภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่ง โดยกฎเกณฑ์หรือระบบของภาษาที่สร้างขึ้นนี้มีบางส่วนที่คล้ายกับภาษาแม่ของผู้เรียน บางส่วนคล้ายกับภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน หรือบางส่วนอาจจะคล้ายกับภาษาอื่นๆ ที่ผู้เรียนมีความรู้อยู่แล้ว การสร้าง Interlanguage จึงถือว่าเป็นทั้งกลวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในขณะที่เรียนรู้ภาษาที่ 2 และกลวิธีการสื่อสารที่ผู้เรียนภาษาที่ 2 สร้างขึ้นเพื่อให้สามารถใช้ภาษานั้นในการสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

3.3 ลักษณะของ Interlanguage

Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในขณะที่เรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศมีลักษณะสำคัญหลายประการ (Besse & Porquier, 1991: 219-225; Cuq, 2003: 139-140) สรุปได้ดังนี้

1) มี การ ทำ อ ย่ า ง เป็น ระบบ (systematization) กล่าวคือถ้าผู้เรียนคนใดใช้กลวิธีการเรียนรู้โดยการสร้าง Interlanguage อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเป็นที่เข้าใจได้ในการสื่อสาร จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองว่าการสร้าง Interlanguage ต้องใช้เทคนิค หรือวิธีการใดที่จะทำให้เขาประสบ

ความสำเร็จในการสื่อสารในแต่ละครั้ง และในการติดต่อสื่อสารครั้งต่อไปผู้เรียนคนนั้นก็มักจะสร้าง Interlanguage โดยใช้เทคนิค วิธีการแบบเดิมอีก

2) ไม่มีความคงที่หรือเสถียร (instability) กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถสร้าง Interlanguage โดยใช้รูปแบบต่างๆ ได้ในขณะที่เขายังเข้าไม่ถึงหรือยังไม่ตกผลึกในเรื่องที่เรียนอยู่ แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้เรียนเข้าใจถ่องแท้ในเนื้อหา การสร้าง Interlanguage จะลบลบตาบดไป

3) มีความ หลาก หลาย (variability) กล่าวคือ Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในแต่ละครั้งสามารถมีลักษณะที่แตกต่างกันถึงแม้ว่าเป็นเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกันแต่สถานการณ์ในการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้การทำ Interlanguage ของผู้เรียนที่มีภาษาแม่เดียวกันก็อาจจะไม่เหมือนกัน ในขณะเดียวกันถึงแม้ว่าภาษาแม่ของผู้เรียนต่างกันแต่ก็อาจจะสร้าง Interlanguage ที่เหมือนกันได้ (Brou-Diallo, 2007)

4) ซึมซับได้ง่าย (permeability) กล่าวคือเมื่อผู้เรียนสร้าง Interlanguage ขึ้นมาใช้ในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง หากไม่มีการทักท้วงจากเจ้าของภาษาหรือคู่สนทนาที่เป็นผู้รู้จริง ผู้เรียนก็จะคิดว่าสิ่งนั้นถูกต้องและจะจดจำคำนั้นมาใช้ในโอกาสอื่นต่อไป เพราะการเรียนรู้ที่เกิดจากสื่อสารในสถานการณ์จริง หรือการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำด้วยตัวเองทำให้เกิดการซึมซับความรู้ หรือจำได้ง่ายกว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการอ่านหรือการเรียนในชั้นเรียน

5) สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ระหว่างคู่สนทนา (intercomprehension) หมายความว่า Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเพื่อสื่อสารเนื้อหา

เรื่องหนึ่งๆ นั้นมีความหมายที่ผู้ฟังพอจะเข้าใจได้ หรือสามารถแปลความหมายได้ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่ารูปแบบหรือโครงสร้างภาษาที่ใช้อาจจะผิด กฎไวยากรณ์ของภาษาต่างประเทศก็ตาม ทั้งนี้เพราะ ในบางครั้งผู้ฟังสามารถใช้บริบทอื่นๆ ช่วยในการ ทำความเข้าใจเนื้อหานั้น

3.4 การสร้าง interlanguage

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า Interlanguage เป็น กลวิธีการเรียนรู้อย่างหนึ่งของผู้เรียนภาษาต่างประเทศแต่ละคนสร้างขึ้น ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ การสร้าง Interlanguage ของผู้เรียนเกิดจากการใช้ กระบวนการทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างมาผสมผสานกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล นักภาษาศาสตร์ทั้งในสาขาจิตวิทยาภาษาศาสตร์ และสาขาภาษาศาสตร์เชิงสังคมเชื่อว่ากระบวนการ สร้าง Interlanguage ของผู้เรียนภาษาต่างประเทศแบ่ง ออกเป็น 3 วิธีการหลักๆ ดังนี้ (Mason, 2009, Besse & Porquier, 1991)

- การถ่ายโอนภาษา (language transfer)
- การนำกฎหรือระบบภาษาของ ภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนซึ่งผู้เรียนรู้อยู่แล้วไปใช้ใน สถานการณ์อื่นๆ ที่ไม่ถูกต้องตามหลักการใช้ ภาษาของภาษานั้น (overgeneralization)
- การใช้กลวิธีแปลงสิ่งที่ยากให้ง่ายขึ้น (simplification)

3.4.1 การถ่ายโอนภาษา (language transfer⁵)

⁵ ในภาษาอังกฤษมีคำศัพท์อีกหลายคำที่มีความหมายเดียวกับ language transfer เช่น Interference, L1 Interference, Mother Tongue Influence, Linguistic Interference, Cross Meaning, Cross Linguistic Influence เป็นต้น

ตามแนวคิดทางจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายโอน (transfer) หมายถึงการใช้ความรู้เก่า หรือประสบการณ์เดิมในสถานการณ์ใหม่ (Cuq, 2003: 240) สำหรับการอธิบายความหมายของการ ถ่ายโอนภาษานั้น Powell (2009: 8) กล่าวว่าสามารถ ทำได้ 2 มุมมองคือมุมมองทางด้านจิตวิทยา ซึ่งมอง ว่าการถ่ายโอนภาษาเกิดจากอิทธิพลของพฤติกรรม เดิมๆ ที่ผู้เรียนทำเป็นนิสัย และนำมาใช้เมื่อต้อง เรียนรู้เนื้อหาของภาษาใหม่ และอีกมุมมองหนึ่งคือ มุมมองทางด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ซึ่งมองว่าเมื่อ สังคมที่ใช้ภาษาต่างกันสองกลุ่มมีการติดต่อสื่อสาร กันก็จะเกิดการปฏิสัมพันธ์ทางภาษาขึ้น และการ ถ่ายโอนภาษาก็จะเกิดขึ้นตามมาอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้

ดังนั้นการถ่ายโอนทางภาษาจึงหมายถึง กลวิธีการเรียนอย่างหนึ่งของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ภาษาใดภาษาหนึ่งนำความรู้ทางภาษาศาสตร์ หรือ ลักษณะทางภาษาบางอย่างของภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 ไปใช้เพื่อการสื่อสารในภาษาที่ 2 หรือใน ภาษาต่างประเทศที่เรียน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร ด้วยการเขียนหรือการพูดก็ตาม นอกจากนี้ การถ่ายโอนภาษามีได้เกิดจากข้อมูลจากภาษาที่ 1 ไปสู่ภาษาที่ 2 เท่านั้น แต่อาจเกิดจากการนำข้อมูล จากภาษาที่ 2 ไปสู่ภาษาที่ 3 หรือ 4 ได้เช่นกัน เช่น นักศึกษาไทยถ่ายโอนความรู้จากภาษาอังกฤษที่ เรียนมาแล้วมาใช้ในการเรียนภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

การศึกษาวิจัยทางด้าน การเรียน ภาษาต่างประเทศ จำนวนมากยืนยันว่าการถ่ายโอน ภาษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของการสร้าง Interlanguage นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าการถ่ายโอน ภาษามีหลายรูปแบบ ซึ่งจำแนกตามแนวคิดที่

หลากหลาย (Jarvis, 2000; Cuq, 2003; Hammaberg, 2006; Trévisiol, 2006; Singleton & Ó Laoire, 2006; Hamada & Koda, 2008; Kaglik & De Mareuil, 2009; Gitsaki, 2010)

ตามแนวความคิดของนักภาษาศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) การถ่ายโอนภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การถ่ายโอนเชิงบวก (positive transfer) หมายถึงการถ่ายโอนที่ผู้เรียนนำรูปแบบหรือกฎเกณฑ์ของภาษาแม่ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับภาษาที่ 2 (second language) หรือภาษาเป้าหมาย (target language) มาใช้ในการเรียนรู้ จึงทำให้การเรียนรู้ภาษาที่ 2 หรือภาษาเป้าหมายนั้นง่ายขึ้นและทำให้การสื่อสารด้วยภาษาที่ 2 นั้นสัมฤทธิ์ผล เช่น การออกเสียงพยัญชนะบางตัวในภาษาฝรั่งเศสที่เป็นเสียงซึ่งเหมือนกับพยัญชนะในภาษาไทย เช่น /s/, /m/, /n/, /f/ การถ่ายโอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ production, record, message ฯลฯ มาใช้ในการเขียนภาษาฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าคำเหล่านี้จะออกเสียงต่างกันทั้งสองภาษาก็ตาม เป็นต้น

2) การถ่ายโอนเชิงลบ (negative transfer) หมายถึงการถ่ายโอนที่ผู้เรียนนำรูปแบบหรือกฎเกณฑ์ของภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศอื่นที่เรียนรู้มาแล้วมาใช้ในการเรียนภาษาเป้าหมาย (target language) โดยที่คิดว่ารูปแบบภาษาหรือกฎที่นำมาใช้นั้นเหมือนกับในภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศที่ได้เรียนแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่มีอะไรสอดคล้องกันเลย จึงก่อให้เกิดข้อผิดพลาดต่างๆ ขึ้น และการสื่อสารด้วยภาษาเป้าหมายก็ไม่ประสบความสำเร็จ เช่นการออกเสียงพยัญชนะ /z/ ในภาษาฝรั่งเศสที่นักเรียนไทยมี

แนวโน้มนำจะออกเสียงนี้โดยใช้หน่วยเสียงพยัญชนะ /s/ แทน หรือการออกเสียงพยัญชนะ /R/ ในภาษาฝรั่งเศสที่นักเรียนไทยมีแนวโน้มจะออกเสียงนี้โดยใช้หน่วยเสียงพยัญชนะ /r/ หรือ /h/ แทน เป็นต้น

Ellis (1994: 302-306) จำแนกการถ่ายโอนทางภาษาออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1) การถ่ายโอนเพื่อความสะดวกในการใช้ภาษา (facilitation) ซึ่งสอดคล้องกับการถ่ายโอนภาษาเชิงบวก (positive transfer) ตามแนวความคิดของนักภาษาศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2) การถ่ายโอนเพื่อการหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาด (avoidance) หมายถึงการเลี่ยงใช้โครงสร้างหรือรูปแบบภาษาของภาษาที่ 2 ที่ไม่มีในภาษาแม่ หรือที่แตกต่างจากภาษาแม่ของตัวผู้เรียนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงรูปแบบทางภาษาที่ผู้เรียนเห็นว่าเรียนรู้ได้ยากหรือไม่คุ้นเคยในการใช้ และหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อเป็นสิ่งที่ยากหรือไม่คุ้นเคย เช่น การที่ผู้เรียนไทยหลีกเลี่ยงการกระจายคำกริยาเป็น subjunctive ในประโยค II faut que tu partes. ในภาษาฝรั่งเศส ไปใช้โครงสร้าง verbe devoir + infinitive แทน เป็น Tu dois partir. เป็นต้น

3) การถ่ายโอนโดยการใช้เกิน (over-use) หมายถึงการที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศใช้รูปแบบหรือโครงสร้างภาษาในภาษาที่ 2 ที่ตัวเองเรียนรู้มาซึ่งเจ้าของภาษามักจะใช้รูปแบบประโยคอื่น นอกจากนี้ยังรวมถึงการใช้รูปแบบหรือโครงสร้างภาษาแบบใดแบบหนึ่งในภาษาที่ 2 มากกว่าที่จะพยายามใช้รูปแบบอื่นซึ่งยังไม่แน่ใจว่าจะถูกหรือไม่ เช่น นักเรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสชอบใช้โครงสร้าง aller + verbe infinitif ในประโยค Je vais

acheter une voiture. เพื่อบอกสิ่งที่จะทำหรือจะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าการใช้คำกริยาที่กระจาย เป็น temps futur simple (J'achèterai une voiture.) ในภาษาพูด ทั้งนี้เพราะโครงสร้างดังกล่าวง่ายกว่า การกระจายคำกริยาเป็น temps futur simple เป็นต้น

4) การถ่ายโอนที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด (errors) ซึ่งสอดคล้องกับการถ่ายโอนภาษาเชิงลบ (negative transfer) ตามแนวความคิดของ นักภาษาศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จะเห็นได้ว่าการถ่ายโอนภาษาเป็นกลวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศสามารถทำได้ หลากหลายวิธี และเป็น กลวิธี ที่ผู้เรียน ภาษาต่างประเทศนิยมใช้มากที่สุดอย่างหนึ่ง (O' Malley & Chamot, 1990) ไม่ว่าจะถ่ายโอน ภาษาจะแบ่งออกเป็นกี่ประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ มุมมองหรือแนวคิดของนักภาษาศาสตร์แต่ละกลุ่ม แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ ก็คือ การถ่ายโอนภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของ การสร้าง Interlanguage อย่างไรก็ตามนอกจากการ ถ่ายโอนภาษาแล้ว การสร้าง Interlanguage ของ ผู้เรียนภาษาต่างประเทศก็ยังสามารถทำได้ด้วย วิธีการอื่นๆ ด้วย

3.4.2 การนำกฎหรือระบบภาษาของ ภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนซึ่งผู้เรียนรู้แล้วไปใช้ ในสถานการณ์อื่นๆ ที่ไม่ถูกต้องตามหลักการ ใช้ ภาษาของภาษานั้น (overgeneralization)

การนำคำศัพท์ กฎ หรือระบบของ ภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาไปใช้ใน สถานการณ์อื่นๆ ที่เจ้าของภาษานั้นไม่ใช้ หรือไม่ ถูกต้องตามหลักการ ใช้ภาษาในภาษาต่างประเทศที่

เรียน กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นกระบวนการสร้าง กลวิธีการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้น เพราะเข้าใจผิดคิดว่ากฎหรือระบบภาษานั้นน่าจะ ใช้ได้ในสถานการณ์ใหม่ การสร้าง Interlanguage ด้วยวิธีดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายๆ แง่มุม ของภาษา คือ ในระดับการออกเสียง ระดับคำศัพท์ ระดับโครงสร้าง และในระดับวจนลีลา เช่น ผู้เรียน ภาษาฝรั่งเศสที่มีเพื่อนวัยรุ่นชาวฝรั่งเศสซึ่งชอบใช้ ภาษาสแลงพูดกันบ่อยๆ นำคำสแลงที่ได้เรียนรู้มา ใช้กับบุคคลอื่นในสังคม เพราะคิดว่าคำนั้นสามารถ ใช้ได้ในทุกสถานการณ์ หรือนำสรรพนาม “tu” มา ใช้กับคนที่ไม่รู้จักแทนที่จะใช้สรรพนาม “vous” ใน บางสถานการณ์ เป็นต้น

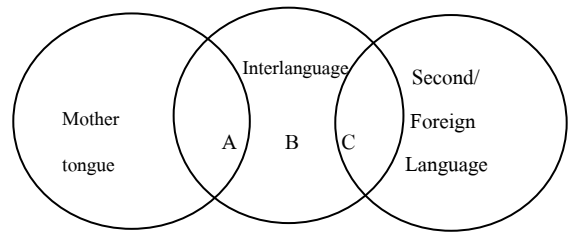
3.4.3 การใช้กลวิธีแปลงสิ่งที่ยากให้ ง่ายขึ้น (simplification)

การสร้าง Interlanguage โดยใช้ กลวิธีการทำสิ่งที่ยากให้ง่ายขึ้น มีแนวโน้มจะ เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนไม่สามารถใช้คำศัพท์ หรือ โครงสร้างประโยคที่ยาก ๆ ของภาษาต่างประเทศที่ กำลังเรียนได้ จึงแก้ปัญหาโดยการ ใช้คำศัพท์ที่ ใกล้เคียงกันหรือที่ตัวเองรู้ หรือสร้างประโยคง่าย ๆ แทน เพื่อที่จะสื่อสารเรื่องเดียวกันให้ได้โดยยังคง ความหมายเดิมเอาไว้ เช่น เมื่อนักเรียนต้องการจะ พูดภาษาฝรั่งเศสว่า “เขาลาออกจากการเป็น นายกรัฐมนตรี” แต่นึกไม่ออกว่าศัพท์คำว่า “ลาออก” ในภาษาฝรั่งเศสคืออะไร (démissionner) ก็พยายามค้นหาคำอื่นที่อาจจะพอใช้ได้เช่น Il ne veut plus travailler comme Premier Ministre. หรือ Il ne veut plus être le Premier Ministre. เป็นต้น ใน การสนทนาแต่ละครั้งบริบทจะเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญที่จะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าผู้พูดต้องการ

พูดว่าอะไร ดังนั้นถ้าในสถานการณ์นี้ผู้ฟังพอจะเข้าใจว่าผู้พูดต้องการจะสื่ออะไร เขาก็จะช่วยแก้ไขให้ โดยการใช้ประโยค *Il a démissionné*. แทนวิธีการแก้ปัญหาโดยการทำสิ่งที่ยากให้ง่ายขึ้นในสถานการณ์ดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นกลวิธีการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง นอกจากผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าคำว่า “ลาออก” ในภาษาไทยตรงกับคำศัพท์ “*démissionner*” ในภาษาฝรั่งเศส อีกทั้งยังเกิดการเรียนรู้ด้วยว่าเราสามารถใช้อีกจำนวนอื่นก็ได้เพื่อพูดถึงเรื่องการลาออกถ้าคู่สนทนาอธิบายเพิ่มเติม หลังจากนั้นก็เก็บรวบรวมความรู้ใหม่ที่ได้มาไว้เพื่อนำมาใช้ในโอกาสต่อไป

กล่าวโดยสรุป *Interlanguage* ก็คือกลวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่ง que ผู้เรียนพยายามสร้างกฎการใช้ภาษาขึ้นเองจากการเชื่อมโยง และถ่ายโอนจากภาษาแม่บ้าง จากความรู้บางส่วนที่ตนเองมีเป็นพื้นฐานอยู่แล้วบ้าง จากภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนอยู่ หรือจากภาษาต่างประเทศอื่นที่รู้แล้ว จะเป็นการนำมาใช้โดยเป็นการตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เพื่อประกอบการแก้ปัญหาการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของตนในช่วงเวลาหนึ่งหรือเพื่อการแก้ปัญหาการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องพบกับเนื้อหาที่ยากหรือตนเองยังไม่รู้ *Interlanguage* ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นนั้นอาจจะพบว่ามีบางส่วนมีร่องรอยของภาษาแม่ของผู้เรียนปรากฏให้เห็น หรือบางส่วนก็จะคล้ายกับภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน หรือภาษาต่างประเทศอื่นที่ผู้เรียนรู้แล้ว บางส่วนก็ไม่สามารถระบุได้ว่าคล้ายกับภาษาใด *Interlanguage* จึงถือว่าเป็นภาษาเฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน แต่ไม่ถือว่าเป็นภาษาของสังคม

ภาษาใดๆ ในโลกนี้ เช่นเดียวกับที่ Cuq & Gruca (2002: 111) กล่าวไว้ว่า *Interlanguage* เป็นระบบภาษาที่อยู่ข้างในของผู้เรียน และเป็นระบบของแต่ละคนซึ่งอาจจะต่างจากระบบของผู้อื่น ผู้เรียนที่มีภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 ต่างกันก็จะสร้างกลวิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน ภาพข้างล่างนี้จะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง *Interlanguage* กับภาษาแม่ และภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศที่เรียน

ที่มา : Besse et Porquier, 1991: 225

3.5 *Interlanguage* ในด้านต่างๆ

การสร้าง *Interlanguage* ของผู้เรียนแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน และมีสัดส่วนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันเช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตัวแปรทางสังคม ประสบการณ์การใช้ภาษาของผู้เรียน สถานการณ์ของการเรียนการสอน และกลวิธีการสอนของครู เป็นต้น ดังนั้น *Interlanguage* ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจึงปรากฏเป็นจำนวนมาก และหลากหลายรูปแบบ โดย *Interlanguage* ที่จะนำมากล่าวโดยสังเขปในที่นี้ส่วนใหญ่เป็นตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนชาวไทย ซึ่งผู้เขียนพบจากประสบการณ์การสอนและการศึกษาวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Ninlagam, 1993; Hongsawatnanon Siriboonma, 1999 ; Sappapan, 2003; Purinthrapibal, 2008; Rey,

2010; ชีระ รุ่งธีระ, 2548; จิระประภา บุญพรหม, 2551; สุริยงค์ ลิ้มสังกาศ, 2552) ดังนี้

3.5.1 Interlanguage ทางด้านการออกเสียง (Interlanguage phonetics)

Interlanguage ทางด้านการออกเสียงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและพบบ่อยสำหรับนักเรียน และนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้วการสร้าง Interlanguage ที่เกี่ยวกับการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยมาจากการถ่ายโอนระบบเสียงในภาษาแม่มาใช้ในการออกเสียงภาษาที่ 2 ที่เรียน (จิระประภา บุญพรหม, 2551; สุริยงค์ ลิ้มสังกาศ, 2552; REY, 2010) ซึ่งเป็นทั้งการถ่ายโอนในเชิงบวก และการถ่ายโอนในเชิงลบ การถ่ายโอนในเชิงบวกไม่ได้เป็นปัญหาในการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างเฉพาะที่เป็นการถ่ายโอนในเชิงลบเท่านั้น อาทิเช่น⁶

3.5.1.1 การถ่ายโอนการออกเสียงจากภาษาแม่ ผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมักถ่ายโอนการออกเสียงในภาษาแม่มาใช้ในการออกเสียงสระและพยัญชนะในภาษาฝรั่งเศส โดยใช้ลักษณะเสียงสระและพยัญชนะในภาษาแม่ที่คุ้นเคยมาทดแทนการออกเสียงสระและพยัญชนะภาษาฝรั่งเศสที่มีสัทลักษณะคล้ายคลึงกัน (จิระประภา บุญพรหม, 2551: 71; REY, 2010: 8) เช่น

■ การใช้เสียงสระเออ /ɔ:/ (สระโอษฐ์เสียงสระหลังก่อนไปกลาง กึ่งปิด ไม่ห่อริมฝีปาก

เสียงยาว) ในภาษาไทย⁷ แทนการออกเสียง /o/ (สระโอษฐ์ หน้า กึ่งปิด ห่อริมฝีปาก) หรือ /œ/ ในภาษาฝรั่งเศส (สระโอษฐ์ หน้า กึ่งเปิด ห่อริมฝีปาก) ในภาษาฝรั่งเศส เช่น คำ *peu* [pø]⁸ นักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[pɔ:], *feu* [fø] นักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[fɔ:], *neuf* [nœf] นักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[nɔ:f], *sœur* [sœR] นักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[sɔ:] เป็นต้น ปัญหาการออกเสียงดังกล่าวอาจจะเป็น Interlanguage ที่เกิดขึ้นในระยะเริ่มต้นของการเรียนเท่านั้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้การออกเสียงที่ถูกต้องแล้วปัญหาดังกล่าวก็จะหายไป

■ การออกเสียงสระอู /u:/ (สระโอษฐ์ เสียงสระหลัง ปิด ห่อริมฝีปาก เสียงยาว) หรือสระอือ /œ:/ (สระโอษฐ์ หลังก่อนกลาง ปิด เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก) ในภาษาไทยแทนเสียง /y/ ในภาษาฝรั่งเศส (สระโอษฐ์ หน้า ปิดมาก ห่อริมฝีปาก เสียงยาว) เช่นคำ *rue* [Ry] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[Ru:], *pur* [pyR] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[pu:R], *mure* [myR] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[mu:R], *salut* [saly] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[salu:] เป็นต้น

■ การใช้เสียงสระเออะ /ɛ:/ (สระโอษฐ์ เสียงสระหลังก่อนไปกลาง กึ่งปิด ไม่ห่อริมฝีปาก เสียงสั้น) ที่มีเสียง /ŋ/ (/ง/) เป็นตัวสะกด หรือ [เอ็ง] แทนการออกเสียง /œ/ ในภาษาฝรั่งเศส

⁶ จากนี้ไปผู้เขียนใช้เครื่องหมาย * กำกับไว้หน้าตัวอย่างที่มีลักษณะไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของภาษาฝรั่งเศส

⁷ ระบบเสียงในภาษาไทยในบทความนี้ อ้างอิงจาก พุทธชาติ ธ. โปธิบาล. 2541.

⁸ การถ่ายเสียง (transcription) ของตัวอย่างคำภาษาฝรั่งเศสในบทความนี้ อ้างอิงจาก Wiolon, F. 1991.

(สระนาสิก หน้า กึ่งเปิด ห่อริมฝีปาก) เช่นคำ um [œ] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[xŋ], brun [brœ] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[brxŋ] เป็นต้น

- การใช้เสียงสระแอะ /ɛ/ (สระโอษฐ์ หน้า กึ่งเปิด ไม่ห่อริมฝีปาก เสียงสั้น) ที่มีเสียง /ŋ/ (/ง/) เป็นตัวสะกด หรือ [แอง] แทนเสียง /ɛ̃/ (สระนาสิก หน้า กึ่งเปิด ไม่ห่อริมฝีปาก) ในภาษาฝรั่งเศส เช่นคำ brin [brɛ̃], main[mɛ̃] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น [brɛŋ], main[mɛ̃] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[mɛŋ], pain [pɛ̃] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[pɛŋ] เป็นต้น

- การใช้เสียงพยัญชนะ /r/ ในภาษาไทย (พยัญชนะรัว ก้องโดยธรรมชาติ ปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก) ออกแทนเสียงพยัญชนะ /R/ ในภาษาฝรั่งเศส (พยัญชนะรัว เสียงแตก ก้อง ลึนไ้กับหลังลิ้นส่วนหลัง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพยัญชนะ /R/ อยู่หน้าคำเช่น rat [Ra] โดยนักเรียนไทยจะออกเสียงเป็น *[ra], robe [Rɔb] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[rɔb], route [Rut] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[rut] เป็นต้น งานวิจัยของจิระประภา บุญพรหม(2551: 29) ยืนยันว่าหน่วยเสียงพยัญชนะ /R/ ในภาษาฝรั่งเศสเป็นหน่วยเสียงที่ผู้เรียนชาวไทยมีปัญหาในการออกเสียงมากที่สุด เพราะหน่วยเสียงพยัญชนะดังกล่าวไม่มีในภาษาไทย และไม่มีในระบบการออกเสียงภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่คนไทยส่วนใหญ่เรียนด้วย

- การใช้เสียง /ɛ^h/ (/ช/) ในภาษาไทย (พยัญชนะกักเสียงแตก ฐานปุ่มเหงือก-เพดานแข็ง เสียงไม่ก้อง มีลม) แทนการออกเสียงพยัญชนะ /ʃ/

ในภาษาฝรั่งเศส (พยัญชนะเสียงแตก ไม่ก้อง เพดานแข็งส่วนหน้า) เพราะหน่วยเสียงทั้งสองนี้มีสัทลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น chaud [ʃo] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[tɕ^ho], chef [ʃɛf] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[tɕ^hɛf] เป็นต้น

- การใช้เสียง /ɛ/ (/จ/) ในภาษาไทย (พยัญชนะกักเสียงแตก ฐานปุ่มเหงือก-เพดานแข็ง เสียงไม่ก้อง ไม่มีลม) แทนการออกเสียงพยัญชนะ /ʒ/ ในภาษาฝรั่งเศส (พยัญชนะเสียงแตก ก้อง เพดานแข็งส่วนหน้า) เช่น je [ʒə], juin [ʒɥɛ̃], jouet [ʒwe] โดยนักเรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[tɕə], *[tɕɥɛ̃] และ *[tɕwe] ตามลำดับ เป็นต้น จากประสบการณ์การสอนของผู้เขียนพบว่าการถ่ายโอนการออกเสียงดังกล่าวพบบ่อยในผู้เรียนที่มีถิ่นกำเนิดในภาคใต้ ทั้งนี้อาจจะเป็นอิทธิพลของภาษาถิ่นได้ด้วย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลของภาษาถิ่นได้ต่อการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสที่จะมา ยืนยันข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้

3.5.1.2 นอกจากการถ่ายโอน

ระบบเสียงจากภาษาแม่มาใช้ในการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสแล้ว ในบางโอกาสผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสก็มีแนวโน้มที่จะถ่ายโอนระบบการออกเสียงในภาษาอังกฤษมาใช้ในการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสด้วย เช่น

- การถ่ายโอนการออกเสียงสระ /a/ ในภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการออกเสียงสระ /i/ ในภาษาฝรั่งเศส เช่น bio [bio] โดยผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[baIo], biais [biɛ] โดยผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[baIɛs], direct [diRɛk] โดยผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[daIRɛk] เป็นต้น

■ การถ่ายโอนการออกเสียงสระ /o/ ในภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการออกเสียงสระ /ɔ/ ในภาษาฝรั่งเศส เช่น école [ekɔl] โดยผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[ekol], parasol [parasɔl] โดยผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[parasol] เป็นต้น

■ การถ่ายโอนเสียงจากคำภาษาอังกฤษที่เขียนด้วย ent ซึ่งออกเสียง [en] เพื่อใช้ในการออกเสียงคำภาษาฝรั่งเศสที่เขียนด้วย ent ซึ่งออกเสียง /ɑ/ เช่น comment [kɔmmɑ] ในภาษาฝรั่งเศส ผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[kɔmmen] เป็นต้น

■ การถ่ายโอนเสียงจากคำภาษาอังกฤษที่เขียนด้วย el ซึ่งออกเสียง [el] เพื่อใช้ในการออกเสียงคำภาษาฝรั่งเศสที่เขียนด้วย el ซึ่งออกเสียง [ɛl] เช่น Noël [noɛl] ผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงแบบภาษาอังกฤษเป็น *[noel], Raphael [Rafael] ผู้เรียนไทยมักจะออกเสียงเป็น *[rafael] เป็นต้น

■ การถ่ายโอนการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำในภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาฝรั่งเศส โดยปรกติพยัญชนะท้ายคำในภาษาฝรั่งเศสไม่มีการออกเสียง นักศึกษามักจะถ่ายโอนความรู้เรื่องการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำในภาษาอังกฤษมาใช้ในการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำในภาษาฝรั่งเศสด้วย เช่น Thomas [toma], radis [Radi] นักศึกษาจะออกเสียง /s/ ด้วยเมื่ออ่านเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยอ่านเป็น *[tomas], *[Radis] ตามลำดับ, nid [ni] นักศึกษาจะออกเสียง /d/ ด้วยเมื่ออ่านเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยอ่านเป็น *[nid] เป็นต้น

3.5.2 Interlanguage ทางด้านคำศัพท์ (Interlanguage lexicon)

สำหรับ Interlanguage ทางด้านคำศัพท์นั้น ในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสครูผู้สอนอาจ

พบว่าผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสสร้าง Interlanguage ทางด้านคำศัพท์จำนวนมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายโอนความรู้ด้านคำศัพท์จากภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาฝรั่งเศส เพราะการเขียนภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสมีความคล้ายคลึงกัน เพราะต่างมีฐานมาจากภาษาละตินและใช้ตัวอักษรโรมันเขียนแทนเสียงในภาษา ในที่นี้จะนำเสนอใน 3 ประเด็นคือ

■ การถ่ายโอนคำศัพท์ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเขียนเหมือนกัน และความหมายคล้ายกันหรือเหมือนกันทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส หรือที่เรียกว่าคำ transparent เช่น

■ การถ่ายโอนคำ transport เพื่อใช้อ่านบทอ่านของภาษาใดภาษาหนึ่งได้อย่างเข้าใจ ซึ่งถือว่าการถ่ายโอนในเชิงบวก อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เรียนต้องถ่ายโอนคำดังกล่าวโดยการพูดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสซึ่งต้องการจะพูดถึง “การขนส่ง” ด้วยภาษาฝรั่งเศส และรู้ว่าคำ “transport” ในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสมีความหมายเหมือนกัน จึงนำคำนี้มาใช้พูด แต่ออกเสียงคำดังกล่าวโดยใช้หลักการออกเสียงภาษาอังกฤษ หรืออาจจะผสมระหว่างการออกเสียงภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งผู้เรียนอาจจะออกเสียงคำ “transport” ซึ่งในภาษาฝรั่งเศสอ่านว่า [tʁɑ̃spɔʁ] เป็น *[tʁɑ̃nsɔt] หรือ *[tʁænsɔt] เป็นต้น

3.5.2.1 การถ่ายโอนคำใน

ภาษาอังกฤษที่มีรูปเขียนคล้ายกับคำในภาษาฝรั่งเศสมาใช้โดยคิดว่ามีความหมายเหมือนกัน เช่นการถ่ายโอนคำ “conductor” ในภาษาอังกฤษ ผู้เรียนบางคนเข้าใจความหมายของคำนี้ว่าหมายถึง “ผู้ควบคุมวงดนตรี” และคิดว่าคำ “conducteur” (คนขับรถ) ใน

ภาษาฝรั่งเศสน่าจะมีความหมายเหมือนกัน เพราะการเขียนคล้ายกัน และนักศึกษาเคยรู้ว่าในภาษาฝรั่งเศส คำที่ลงท้ายด้วย “-eur” และคำในภาษาอังกฤษที่ลงท้ายด้วย “-or” หมายถึงบุคคล หรือคนที่ทำหน้าที่/ประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงนำคำนี้มาใช้ในบริบทที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น Pierre est conducteur de l’orchestre. แทนที่จะใช้ Pierre est chef d’orchestre. เป็นต้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะส่งผลให้การสื่อสารคลาดเคลื่อน หรือล้มเหลวได้

3.5.2.2 การถ่ายโอนคำในภาษาอังกฤษที่ออกเสียงคล้ายกันและมีความหมายเหมือนกันกับคำในภาษาฝรั่งเศส แต่เขียนต่างกันมาใช้ เช่น

- การใช้คำ **lessons** แทนคำ **leçons** และคำ **class** แทนคำ **classe** ในประโยค *J’étudie mes *lessons en *class.* (*J’étudie mes leçons en classe.*)

- การใช้คำภาษาอังกฤษ **address** แทน **adresse** ในประโยค *Donnez-moi votre *address.* (*Donnez-moi votre adresse.*)

- การเขียนคำ *residence (โดยไม่ใส่ accent aigu) แทนคำ *résidence*

- การใช้พยัญชนะ c แทน que ในคำภาษาฝรั่งเศส เช่น *La partie *politic, la visite *diplomatic* แทน *La partie politique, la visite diplomatique* ตามลำดับ เป็นต้น

นอกจากการถ่ายโอนคำศัพท์ที่มีรูปเขียนและความหมายเหมือนกัน และคำศัพท์ที่มีรูปเขียนคล้ายกันในภาษาอังกฤษกับภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสแล้ว การถ่ายโอนคำศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำ transparent นั้นจะเห็นได้

ชัดเจนมากกับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ 2 เพราะมีคำศัพท์ในภาษาแม่ที่ใกล้เคียงกับคำศัพท์ในภาษาที่ 2 จำนวนมาก (Mason, 2009) กลวิธีการสร้าง Interlanguage โดยการถ่ายโอนคำศัพท์ที่คล้ายคลึงกันจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนี้จะส่งผลดีสำหรับผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยให้ทักษะการอ่านข้อความที่อยู่ในรูปของการเขียนทำได้ง่ายขึ้น

3.5.3 Interlanguage ทาง ด้าน โครงสร้าง (Interlanguage syntax)

Interlanguage ที่เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่พบบ่อยสำหรับนักเรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศส เพราะระบบโครงสร้างในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสแตกต่างกันในหลายๆ ระดับ เช่น

3.5.3.1 Interlanguage ที่เกี่ยวกับคำสรรพนาม (pronoun) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมตรงและกรรมรองในภาษาฝรั่งเศส ซึ่งจะต้องวางไว้หน้าคำกริยาในประโยค ในขณะที่ภาษาไทยคำสรรพนามที่แสดงกรรมตรงและกรรมรองต้องวางหลังคำกริยาทั้งหมด เช่น ฉันเห็นเขา หรือ ฉันพูดกับเขา ความแตกต่างลักษณะนี้ทำให้นักเรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมีแนวโน้มที่จะวางคำสรรพนามแบบโครงสร้างประโยคในภาษาไทยไปด้วย เช่น

- *Je vois la. (ฉันเห็นหล่อน) ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ *Je la vois.* (ฉัน หล่อน เห็น)

- *Je dis à lui. (ฉันพูดกับเขา) ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ *Je lui*

dis. (ฉัน เขา พุด)

■ *Je pousse le. (ฉันผลักมัน) ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ Je le pousse. (ฉัน มัน ผลัก)

3.5.3.2 Interlanguage ที่เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคปฏิเสธ (negative phrase) ในภาษาฝรั่งเศสการทำประโยคปฏิเสธจะต้องใช้ ne pas มาล้อมคำกริยา (ne + verb + pas) เช่น Je ne sais pas. ในขณะที่ภาษาไทยใช้เพียงคำ “ไม่” นำหน้าคำกริยาเพื่อสร้างรูปปฏิเสธ จากความแตกต่างในภาษาแม่และภาษาเป้าหมายนี้เอง ทำให้พบว่าเด็กไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสสร้าง Interlanguage โดยใช้ ne เพียงคำเดียวไว้หน้าคำกริยาในภาษาฝรั่งเศสและไม่ใส่ pas หรืออาจจะนำคำ ne pas มาวางหน้าคำกริยา ดังนี้

■ * Je ne veux. ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ Je ne veux pas. (ฉันไม่ต้องการ)

■ * Je ne fume. ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ Je ne fume pas. (ฉันไม่สูบบุหรี่)

■ * Je ne pas crois. ซึ่งประโยคที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ Je ne crois pas. (ฉันไม่เชื่อ)

นอกจากรูปปฏิเสธ ne pas แล้ว ยังมี Interlanguage ที่เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคปฏิเสธของ ne personne (ไม่... ใคร) และ ne rien (ไม่... อะไร) ในภาษาฝรั่งเศส personne และ rien สามารถทำหน้าที่ได้ทั้งประธานและกรรมของประโยค เมื่อทำหน้าที่เป็นกรรม ne personne และ ne rien ต้องล้อมคำกริยา (ne + verb + rien / personne) แต่เมื่อ

ทำหน้าที่เป็นประธานตำแหน่งของ rien และ personne จะเปลี่ยนเป็น rien / personne ne + verb. (ไม่มีอะไร... / ไม่มีใคร....) Interlanguage เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคปฏิเสธดังกล่าวที่พบบ่อยๆ จากผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมีดังนี้

■ *Ne personne frappe à la porte. ข้อผิดพลาดดังกล่าวน่าจะเกิดจากการสร้างประโยคภาษาฝรั่งเศสโดยการแปลจากประโยคภาษาไทย “ไม่มีใครเคาะประตู” ซึ่งโครงสร้างที่ถูกต้องคือ *Personne ne frappe à la porte.*

■ *Ne rien est sur la table. ข้อผิดพลาดดังกล่าวก็เช่นกันน่าจะเกิดจากการสร้างประโยคภาษาฝรั่งเศสโดยการแปลจากประโยคภาษาไทย “ไม่มีอะไรอยู่บนโต๊ะ” ซึ่งโครงสร้างที่ถูกต้องคือ *Rien n'est sur la table.* เป็นต้น

3.5.3.3 Interlanguage ที่เกี่ยวกับคำคุณศัพท์ (adjective) ในภาษาไทยคำคุณศัพท์จะวางไว้หลังคำนาม แต่ในภาษาฝรั่งเศสคำคุณศัพท์มีตำแหน่ง 2 ที่ คือ คำคุณศัพท์บางคำวางไว้หน้าคำนาม บางคำวางไว้หลังคำนาม ความแตกต่างดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไทยซึ่งเรียนภาษาฝรั่งเศสประสบปัญหา และทำผิดเสมอๆ เช่น

■ *Il a une chatte grosse. (เขามีแมวตัวอ้วน) ในภาษาฝรั่งเศสคำคุณศัพท์ grosse จะต้องอยู่หน้าคำนาม ซึ่งประโยคที่ถูกต้องคือ *Il a une grosse chatte.*

■ *Anna est une femme petite. (แอนนาเป็นผู้หญิงตัวเล็ก) ในภาษาฝรั่งเศสคำคุณศัพท์ petite จะต้องอยู่หน้าคำนาม ซึ่งประโยคที่ถูกต้องคือ *Anna est une petite femme.*

นอกจากนี้ในบางครั้งผู้เรียนไทยซึ่งเรียนภาษาฝรั่งเศสอาจจะถ่ายโอนความรู้เรื่องคำคุณศัพท์จากภาษาอังกฤษซึ่งมีตำแหน่งวางไว้หน้าคำนามมาใช้ในประโยคภาษาฝรั่งเศส เช่น

■ **J'ai des bruns cheveux.* (I have brown hairs. ฉันมีผมสีน้ำตาล) ซึ่งประโยคนี้ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ *J'ai des cheveux bruns.* เพราะคำคุณศัพท์เกี่ยวกับสีต้องวางไว้หลังคำนาม

■ **Elle achète une française voiture.* (She buys a French car. หล่อนซื้อรถฝรั่งเศส) ซึ่งประโยคนี้ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสคือ *Elle achète une voiture française.* เพราะคำคุณศัพท์เกี่ยวกับเชื้อชาติหรือสัญชาติจะต้องวางไว้หลังคำนาม เป็นต้น

3.5.4 Interlanguage ทางด้านไวยากรณ์ (Interlanguage grammar)

Interlanguage ทางด้านไวยากรณ์ที่ครูผู้สอนพบบ่อยสำหรับผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมีจำนวนมากเช่นกัน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำนามหน้านาม (article) การใช้คำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ (possessive adjective) การใช้คำสรรพนามชนิดต่างๆ (pronouns) หรือการกระจายคำกริยา (verb) เป็นต้น ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะ Interlanguage ที่เกี่ยวกับการกระจายคำกริยา เพราะในภาษาฝรั่งเศสการกระจายคำกริยาให้สอดคล้องกับประธาน (subject) ตามกาล (tense) และมาลา (aspect) ที่เหมาะสมมีหลากหลายรูปแบบทั้งยังเป็นเรื่องยากและซับซ้อน ในขณะที่คำกริยาในภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไม่ว่าประธานเป็นบุรุษที่หนึ่ง สอง หรือสาม และไม่ว่าจะอยู่ในกาลหรือมาลาใดก็ตาม การกระจายคำกริยาจึงเป็นปัญหาสำคัญมากอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาฝรั่งเศสของ

ผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศส จากการศึกษาวิจัยของ Hongsawatnanon Siriboonma (1999) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศส และ ชีระ รุ่งธีระ (2548) ซึ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้อดีตกาลในภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศส และ จากประสบการณ์การสอนของผู้เขียน Interlanguage และข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากเรื่องการกระจายคำกริยาจึงพบเป็นจำนวนมาก

Interlanguage ที่เกี่ยวกับการกระจายคำกริยาภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนไทยที่พบบ่อยตามประเด็นดังต่อไปนี้

3.5.4.1 ผู้เรียนไม่กระจาย

คำกริยาภาษาฝรั่งเศสให้ถูกต้อง แต่จะใช้ในรูปของ infinitive verb หรือคำกริยาที่ยังไม่กระจาย เช่น

■ **Je regarder la télévision.* แทน *Je regarde la télévision.* (ฉันดูโทรทัศน์)

■ **Il voyager beaucoup.* แทน *Il voyage beaucoup.* (เขาเดินทางมาก)

■ **Le spectacle finir.* แทน *Le spectacle finit.* (การแสดงจบ)

■ **Tu prendre du lait.* แทน *Tu prends du lait.* (เชื่อดื่มนม)

■ ผู้เรียนนำกฎการกระจายคำกริยากรุปที่ลงท้ายด้วย *ir* เช่น *finir* (เสร็จสิ้น), *grossir* (อ้วน) มาใช้เพื่อกระจายคำกริยากรุปที่จัดเป็นคำกริยากรวีน หรือคำกริยากรุปที่ลงท้ายด้วย *ir* เหมือนกันแต่มีการกระจายกริยาต่างกัน เช่น คำกริยา *devenir* (กลายเป็น) ผู้เรียนกระจายเป็น * *Je deveins, * Tu deveins, * Il*

■ *devenir* (การกระจายที่ถูกต้องคือ *Je deviens, Tu deviens, Il devient* ตามลำดับ)

■ คำกริยา *partir* (ออกไป) ผู้เรียนกระจายเป็น **Je partis, * Tu partis, * Il partit* (การกระจายที่ถูกต้องคือ *Je pars, Tu pars, Il part* ตามลำดับ)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสร้างกฎการกระจายคำกริยาขึ้นมาเอง ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศส โดยการนำความรู้เรื่องการกระจายคำกริยาที่ลงท้ายด้วย *ir* ซึ่งกระจายตามประธานได้ดังนี้ *je finis, tu finis, il finit, etc.* มาใช้เพื่อกระจายคำกริยา *devenir* และ *partir* ซึ่งลงท้ายเหมือนกันแต่กระจายต่างกัน *Interlanguage* ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นมาในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการใช้กลวิธี *generalization* (Gaonac'h, 1987) คือการนำกฎการกระจายคำกริยาที่ตนเองเคยเรียนมาแล้ว (การกระจายคำกริยาที่ลงท้ายด้วย *ir*) มาใช้กับคำกริยาอื่นที่เขียนลักษณะเดียวกัน

3.5.4.2 ผู้เรียนนำกฎการกระจายคำกริยา *participle passé* ของคำกริยาที่ลงท้ายด้วย *er* มาใช้กับคำกริยาอื่น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการกระจายคำกริยาเป็นกาลต่างๆ ในภาษาฝรั่งเศสมีกฎที่แตกต่างกันออกไป เช่น การกระจายคำกริยาใน *temps passé composé* หรืออดีตกาล ต้องมีการใช้กริยาช่วยคือ คำกริยา “*être*” หรือ “*avoir*” ตามด้วยกริยา *participle passé* (*être/avoir* (กระจายตามประธาน) + *participle passé*) ซึ่งคำกริยาแต่ละตัวมีรูป *participle passé* ที่แตกต่างกันออกไป เช่น

■ คำกริยาซึ่งรูป *infinitive* ลงท้ายด้วย *er* ทุกตัวในภาษาฝรั่งเศสเมื่อทำเป็นรูป *participle passé* ต้องลงท้ายด้วย “*é*” (*parler - parlé, aller - allé, créer - créé*)

■ คำกริยาซึ่งรูป *infinitive* ลงท้ายด้วย *ir* เมื่อทำเป็นรูป *participle passé* ต้องลงท้ายด้วย “*i*” (*partir - parti, finir - fini*)

■ คำกริยาซึ่งรูป *infinitive* ลงท้ายด้วย *re* บางคำมีรูป *participle passé* ที่ลงท้ายด้วย “*is*” (*prendre - pris, apprendre - appris*), บางคำมีรูป *participle passé* ที่ลงท้ายด้วย “*it*” (*dire - dit, frire - frit*), บางคำมีรูป *participle passé* ที่ลงท้ายด้วย “*u*” (*vendre - vendu, battre - battu*) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการทำรูป *participle passé* ของกริยาที่ลงท้ายด้วย *er* ถือว่าง่ายที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และจำรูปดังกล่าวได้ง่ายกว่าคำกริยาอื่น จึงนำความรู้ที่ง่ายกว่ามาใช้ในการสร้างรูป *participle passé* ของกริยาอื่น ๆ ด้วย เช่น เมื่อผู้เรียนต้องสร้างประโยคโดยต้องกระจายคำกริยาตัวใดตัวหนึ่งให้เป็นอดีตกาล เช่น คำกริยา *entendre* (ได้ยิน) หรือ *partir* (ออกไป) แต่ไม่ทราบ หรืออาจจะจำไม่ได้ว่ารูป *participle passé* ของคำกริยาตัวนี้คืออะไร ในกรณีนี้ผู้เรียนนำความรู้ส่วนหนึ่งมาจากกฎในภาษาฝรั่งเศสที่รู้แล้ว คือการกระจายกริยาที่หนึ่งซึ่งลงท้ายด้วย *er* ให้เป็น *participle passé* ทำโดยเปลี่ยน *er* ที่อยู่ท้ายคำให้เป็น *é* มาใช้กับคำกริยาตัวอื่นๆ ด้วย จึงสร้างประโยค “**J'ai entendu.*” (*J'ai entendu.*) “**Je suis parté à Bangkok.*” (*Je suis parti à Bangkok.*) ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการจะแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่เรียนเรื่องดังกล่าว หรือในขณะที่ต้องใช้คำนี้ในการสนทนา จะเห็นได้ว่า *Interlanguage* ที่ผู้เรียนสร้าง

ขึ้นในประโยคข้างต้นไม่ได้มาจากการถ่ายโอนระบบภาษาระหว่างภาษาแม่กับภาษาเป้าหมายเพราะในภาษาไทยไม่มีการกระจายคำกริยา แต่เป็นการสร้างโดยวิธีการที่เรียกว่า *generalization* เช่นเดียวกับตัวอย่างที่กล่าวมาก่อนหน้านี้

ปัญหาการทำรูป *participe passé* ของคำกริยาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brou-Diallo (2007) ซึ่งศึกษา *Interlanguage* และ *Interference* ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศของนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยอาไบจัน (Abidjan) ประเทศไอเวอรีโคสต์ (Ivory-Coast หรือ Côte d'Ivoire) พบว่ารูป *participe passé* ของกริยาที่นักศึกษาทำมีหลายรูปแบบ อาทิเช่น *participe passé* ของกริยา *inscrire* เป็นรูป **inscrié* (รูปที่ถูกต้องคือ *inscrit*), *participe passé* ของกริยา *devenir* เป็นรูป **devenié* (รูปที่ถูกต้องคือ *devenu*) เป็นต้น

Interlanguage ที่เกี่ยวกับการกระจายคำกริยาภาษาฝรั่งเศส และกฎไวยากรณ์ประเด็นอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมีแนวโน้มที่จะสร้างนั้นยังมีอีกมากมาย ซึ่งผู้เขียนคงไม่สามารถจะยกมากล่าวได้ทั้งหมดในที่นี้ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยทางด้าน *Interlanguage grammar* ก็มีจำนวนมาก ซึ่งผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ ในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างมาให้เห็นโดยสังเขปเท่านั้น

3.5.5 *Interlanguage* ทางด้านวัจน

ลีลาและวัจนปฏิบัติ (*Interlanguage discourse and pragmatics*)

Interlanguage ทางด้านวัจนลีลาและวัจนปฏิบัติในภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนไทยที่พบบ่อยเช่น

3.5.5.1 การใช้สรรพนาม

ประธาน “tu” แทนสรรพนามประธาน “vous” ในภาษาฝรั่งเศสกับคนที่ไม่รู้จัก หรือกับผู้ที่มิสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการถ่ายโอนความรู้จากภาษาอังกฤษซึ่งมีสรรพนามประธาน “you” เพียงคำเดียวที่สามารถใช้ได้กับทุกคน หรือความไม่รู้ของผู้เรียน

3.5.5.2 การใช้คำศัพท์ที่เป็น

ภาษาสแลง หรือคำศัพท์ที่ใช้กันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า หรือในสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น

- การใช้คำ *Salut* ทักทายคนที่ตนเองไม่ได้มีความสนิทสนมมากแทนการใช้คำ *Bonjour*

- *Vous voyez les flics?* (คุณเห็นตำรวจหรือเปล่า) แทน *Vous voyez les policiers?* (คำ *flic* เป็นภาษาสแลงของคำ *police*) ในที่นี้การใช้สรรพนามประธาน “vous” ของผู้พูดแสดงให้เห็นว่าบุคคลซึ่งเป็นผู้ฟังนั้นเป็นคนที่ผู้พูดอาจจะไม่รู้จัก หรือไม่มีความสนิทสนมด้วย แต่ผู้พูดใช้ภาษาสแลง (*flic*) ในการสนทนา ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม

- *Votre bagnole est très belle.* (รถของคุณสวยมาก) แทน *Votre voiture est très belle.* (คำ *bagnole* เป็นภาษาสแลงของคำ *voiture*) ในที่นี้การใช้คำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ “votre” ของผู้พูดแสดงให้เห็นว่าบุคคลซึ่งเป็นผู้ฟังนั้นเป็นคนที่ผู้พูดอาจจะไม่รู้จัก หรือไม่มีความสนิทสนมด้วย แต่ผู้พูดใช้ภาษาสแลง (*bagnole*) ในการสนทนา ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม

3.5.5.3 การใช้คำศัพท์แบบ
ย่อกับคนที่ไม่รู้จัก หรือผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมสูง
กว่าทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น

■ Vous êtes **pro.** แทน Vous
êtes **professionnel.** (คุณเป็นมืออาชีพมากเลย)

■ การใช้คำ **A plus.** กับผู้ที่มี
สถานภาพทางสังคมสูงกว่า แทน **A plus tard.** (เจอกันใหม่เร็วๆ นี้) เป็นต้น

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการ
สร้าง Interlanguage ของผู้เรียนเป็นกลวิธีการเรียนรู้
และกลวิธีในการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง (Goanac'h,
1987) ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเพื่อให้การเรียน
ภาษาต่างประเทศนั้นง่ายขึ้น หรือเพื่อให้การ
ติดต่อสื่อสารด้วยภาษาเป้าหมายประสบความสำเร็จ
โดยการใช้กระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ
ผสมผสานกระบวนการที่แตกต่างกัน เช่น การถ่าย
โอนระบบภาษา (language transfer) หรือลักษณะ
ทางภาษาบางรูปแบบจากภาษาแม่ หรือบางรูปแบบ
มาจากภาษาต่างประเทศอื่นที่เรียนรู้มาก่อนแล้วมา
ใช้ในภาษาเป้าหมาย การนำความรู้เกี่ยวกับระบบ
ของภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนซึ่งตัวเองรู้แล้วไป
ใช้ในสถานการณ์อื่นที่ไม่เหมาะสมหรือไม่
สอดคล้องกับกฎไวยากรณ์ของภาษานั้น
(overgeneralization) หรือใช้กลวิธีการทำภาษาให้
ง่ายขึ้น (simplification) เป็นต้น

Cyr (1998) กล่าวว่า การสร้าง Interlanguage
ของผู้เรียนภาษาต่างประเทศจะเกิดขึ้นถ้าความรู้
ภาษาต่างประเทศที่เรียนในเรื่องนั้นๆ ยังไม่เข้มแข็ง
พอ หรืออาจจะยังไม่คงที่หรือเสถียรพอ มีการศึกษา
วิจัยพบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับเบื้องต้น
จะใช้กลวิธีการเรียนรู้โดยการสร้าง Interlanguage

มากกว่าผู้เรียนในระดับสูง Interlanguage ที่ผู้เรียน
ภาษาต่างประเทศสร้างขึ้นจะมีหลากหลายรูปแบบ
ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้การสร้าง
Interlanguage เรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะค่อยๆ ลดลง
หลังจากที่มีการเรียนรู้ หรือความรู้ในเรื่องนั้นๆ ของ
ผู้เรียนคงที่แน่นอนแล้ว อย่างไรก็ตามการที่ผู้เรียน
สร้าง Interlanguage ของตัวเองขึ้นมานั้นมีทั้งข้อดี
และข้อเสียต่อตัวผู้เรียนเอง

3.6 ข้อดีและข้อเสียของ Interlanguage

ข้อดีของ Interlanguage ต่อผู้เรียน
ภาษาต่างประเทศคือ

1) ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ
กล่าวคือถ้าหากว่า Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น
จากการถ่ายโอนจากภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศ
อื่นที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้าเป็นการถ่ายโอนเชิงบวก
(positive transfer) ก็จะทำให้การสื่อสารของผู้เรียน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับสารสามารถเข้าใจ
สารที่ถูกส่งไปได้ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารแต่ละ
ครั้งของผู้เรียนจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจ
ในตัวเอง และก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้
ภาษาเป้าหมายมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มแรงจูงใจที่มีต่อ
การเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนให้มากขึ้น
เช่นกัน

2) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการใช้
จริง กล่าวคือการที่ผู้เรียนสร้าง Interlanguage จาก
การลองผิดลองถูก หรือจากการตั้งสมมุติฐานด้วย
ตัวเองว่าสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นน่าจะสอดคล้องหรือ
ถูกต้องตามระบบของภาษาเป้าหมายจนทำให้
สามารถใช้ในการสื่อสารได้จริง คู่สนทนาที่เป็น
เจ้าของภาษา หรือผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ

คือ เหตุการณ์ดังกล่าวก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับเจ้าของภาษา การเรียนรู้ในลักษณะ นี้จะทำให้ผู้เรียนจำได้ดีกว่าการเรียน โดยการฟัง คำอธิบายจากครูฝ่ายเดียว (Kramsch, 1991) นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จากข้อผิดพลาดต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากการถ่ายโอนเชิง ลบ (negative transfer) ซึ่งไม่ตรงกับรูปแบบหรือ ระบบภาษาของภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน การ ทำผิดของผู้เรียนหากได้รับการแก้ไขอยู่เสมอๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดทางการศึกษาที่เน้น “การเรียนรู้จากการ กระทำ” หรือ “การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง” (learning by doing) (พรณี ช. เจนจิต, 2538; Tardif, 1997)

3) การสร้าง Interlanguage ในระหว่าง การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนเป็นกลวิธี อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะในการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตัวเอง และได้เกิดการ ค้นพบและเรียนรู้ค้นหากลวิธีการเรียน ที่มี ประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งสอดคล้อง กับแนวความคิดทางการศึกษาเรื่อง learning to learn (apprendre à apprendre ในภาษาฝรั่งเศส) หรือ “การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตัวเอง” (Holec, 1990; Tardif, 1997) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมี ความกล้า และมั่นใจที่จะใช้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการสร้าง Interlanguage โดยการผสมผสานกระบวนการต่างๆ อาจจะสร้าง ปัญหาบางอย่างให้แก่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศด้วย เช่นกัน อาทิเช่น

1) ทักษะการใช้ภาษาของผู้เรียนเกิดการ ตกผลึก (fossilization) หมายความว่า เมื่อผู้เรียน สร้าง Interlanguage ขึ้นมาและทำให้สามารถสื่อสาร กับผู้รับสารได้รู้เรื่องเข้าใจ ก็จะทำให้ผู้เรียนสรุป ด้วยตัวเองว่ารูปแบบการใช้ภาษาที่ตัวเองสร้างมา นั้นถูกต้อง และสามารถใช้ได้ ซึ่งในความเป็นจริง แล้วอาจจะยังไม่ถูกต้องตามมาตรฐานของภาษาที่ 2 ที่เรียนนั้นอย่างแท้จริง เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ทำให้ ผู้เรียน คิดว่าตนเองเข้าใจระบบการใช้ ภาษาต่างประเทศที่เรียนเพียงพอแล้ว สามารถ สื่อสารได้แล้ว และไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องอื่นหรือ พัฒนาความสามารถทางภาษาด้านต่างๆ ต่อไปอีกก็ได้ เหตุการณ์ดังกล่าวจะส่งผลให้การพัฒนาทักษะ ทางภาษาเกิดการหยุดชะงักหรือตกผลึก ไม่สามารถ พัฒนาต่อไปได้ เช่นในภาษาฝรั่งเศสคำกริยา prendre สามารถใช้ในความหมาย “กิน หยิบ จับ รับ ถือ” ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาพูด เมื่อผู้เรียนใช้ คำกริยา prendre ในความหมาย “รับ” (ในประโยค Je viens prendre ce dossier demain. (ฉันจะมารับ เอกสารนี้พรุ่งนี้)) ในหลายๆ สถานการณ์หรือ บ่อยครั้งจนทำให้สามารถใช้คำกริยาดังกล่าวได้ อย่างคล่องแคล่วและจำได้ดี ก็จะทำให้ไม่ต้องการจำ คำอื่นที่สามารถใช้ได้ สถานการณ์เดียวกันได้ หรือมีความหมายเหมือนกัน เช่นคำกริยา récupérer และผู้เรียนไม่นำคำนี้มาใช้ในการสื่อสารหรืออาจจะ นำมาใช้บ่อย เพราะมีความคุ้นเคยกับการใช้คำกริยา prendre มากกว่า เหตุการณ์ดังกล่าวจะทำให้การใช้ คำกริยา prendre เกิดการตกผลึก เปลี่ยนแปลงยาก ต่อไปเมื่อผู้เรียนจะต้องสื่อสารด้วยภาษาเขียนที่เป็น ทางการ ซึ่งไม่สามารถใช้คำกริยา prendre ได้แต่ จะต้องใช้คำกริยา récupérer แทน ผู้เรียนก็จะ

ประสบปัญหาด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ กล่าวคือการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ดังกล่าวของผู้เรียนไม่ถูกต้อง

2) การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จ การถ่ายโอนเนื้อหาหรือรูปแบบบางอย่างของภาษาแม่ไปใช้ในการสร้างระบบภาษาเป้าหมายแบบผิดๆ หรือที่เป็นการถ่ายโอนในเชิงลบ จะทำให้เกิดข้อผิดพลาดมากมาย และจะทำให้การสื่อสารล้มเหลวหรือไม่สมบูรณ์ หากข้อผิดพลาดนั้นไม่ได้รับการแก้ไข การเรียนรู้ของผู้เรียนก็จะเกิดขึ้นได้ยากหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นเลย นอกจากนี้การทำข้อผิดพลาดบ่อยๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอาย หดงอ กังวลใจ ท้อถอยต่อการเรียน และเมื่อผู้เรียนขาดแรงจูงใจที่ดี ก็จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้นได้

การเรียนภาษาต่างประเทศเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อน และต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน ผู้เรียนต้องใช้กลวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้ตัวเองสามารถเรียนรู้และสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศที่เรียน ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็คือภาษาที่ 1 หรือภาษาแม่ของผู้เรียน การศึกษาวิจัยทางด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจำนวนมากได้ยืนยันว่าภาษาแม่มีบทบาทสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศมาก ดังคำกล่าวของ Hongsawatnanon Siriboonma (1999: abstract) : “ *On peut affirmer que l'influence de la langue maternelle joue un rôle très important dans l'acquisition du français des Thaïlandais.*” อิทธิพลของภาษาแม่ที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

สามารถเห็นได้ชัดเจนจากการที่ผู้เรียนสร้างระบบภาษาขึ้นมาใหม่ที่เรียกว่า Interlanguage ซึ่งเป็นระบบภาษาที่มีรูปแบบไม่เหมือนกับภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ แต่จะมีบางส่วนซึ่งปรากฏให้เห็นร่องรอยของภาษาใดภาษาหนึ่ง หรืออาจจะมิลักษณะบางอย่างที่คล้ายกับภาษาต่างประเทศอื่นที่ผู้เรียนรู้แล้วก็ได้

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไทยซึ่งเรียนภาษาฝรั่งเศส โดยส่วนใหญ่สร้าง Interlanguage คือการถ่ายโอนระบบภาษาจากภาษาไทยไปสู่ภาษาฝรั่งเศส หรือการถ่ายโอนระบบภาษาของภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 ของผู้เรียนไปสู่ภาษาฝรั่งเศส ทั้งนี้เนื่องจากระบบภาษาของภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสนั้นมีความแตกต่างกันมาก การถ่ายโอนระบบภาษาจากภาษาไทยไปสู่การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสจึงมักจะเป็นการถ่ายโอนในเชิงลบ (negative transfer หรือ interference) ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาต่างๆ ในการเรียนรู้ และสร้างข้อผิดพลาดในขณะที่เรียนภาษาฝรั่งเศส Interlanguage ซึ่งนักเรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสสร้างขึ้นนั้นมีหลายระดับ นับตั้งแต่ Interlanguage ที่เกี่ยวข้องกับคำออกเสียง คำโครงสร้าง ไวยากรณ์ จนถึงระดับการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งได้นำเสนอตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วในทุกๆ ระดับ

อย่างไรก็ตาม Interlanguage มีทั้งข้อดีและข้อเสียต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียน และยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาต่างประเทศอีกด้วย ดังนั้นการศึกษา Interlanguage ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด (errors analysis) ทั้งที่เกี่ยวกับระบบ

เสียง คำ และ โครงสร้าง รวมทั้งในระดับการใช้
ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ จากงานเขียน หรือจาก
การพูดของผู้เรียนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้
ผู้สอนเข้าใจปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนมาก
ยิ่งขึ้น ผลจากการวิเคราะห์ก็จะเป็นแนวทางให้
ผู้สอนได้ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา หรือช่วยลด
อุปสรรคในการเรียนภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียน
รวมทั้งหาวิธีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนได้ตรง
จุดมากขึ้น นอกจากนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่อการ
จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของครู หรือ
ผู้สร้างหลักสูตรต่อไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิระประภา บุญพรหม. 2551. รายงานการวิจัย
ระบบปัญหาการออกเสียงภาษา
ฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย. ม.ป.ท. :
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- ธีระ รุ่งธีระ. 2548. “การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดใน
การใช้อดีตกาลในภาษาฝรั่งเศส
ของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษา
ฝรั่งเศสในระดับปริญญาตรี”.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาฝรั่งเศสศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (สำเนา)
- พรณี ช. เจนจิต. 2538. จิตวิทยาการเรียนการ
สอน. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ
แกรมมี จำกัด.
- พุทธชาติ ธ. โปธิบาล. 2541. เสียงและระบบ

- เสียง: ภาษาไทย. ปัตตานี :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
สุริยงค์ ลิ้มสังกาศ. 2552. “การศึกษาภาษาใน
ระหว่างของท่านองเสียง
ภาษาอังกฤษในนักศึกษาไทยที่พูดภาษา
ปัตตานีมาเลยเป็นภาษา
แม่”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเป็นภาษา
นานาชาติ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ 2531. ภาษาศาสตร์
เชิงสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง
ประเทศไทย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2544. ภาษาศาสตร์
สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bialystock, E. 1990. “Connaissances
linguistiques et contrôle des
activités de langage”, in Gaonac’h,
D., ed., **Acquisition et utilisation
d’une langue étrangère, l’approche
cognitive**. 50-58. Paris : Hachette.
- Besse, H. & Porquier, R. 1991. **Grammaire et
didactique des langues**.
Paris : Hatier/Didier.
- Brou-Diallo, Cl. 2007. “Interlangue ou
interférence et enseignement du
français”, **SUDLANGUES**,
7(septembre), 12-25.

- Castellotti, V. 1997. **La langue maternelle en classe de langue étrangère.** Paris : Clé International.
- Cuq, J.P. 2003. **Dictionnaire de didactique du français.** Paris : Clé International.
- Cuq, J.P. & Gruca, I. 2002. **Cours de didactique du français langue étrangère et seconde.** Grenoble : Presse Universitaire de Grenoble.
- Cyr, P. 1998. **Les stratégies d'apprentissage.** Paris : Clé International.
- Ellis, R. 1994. **The Study Of Second Language Acquisition.** Oxford : Oxford University Press.
- Gaonac'h, D. 1987. **Théories d'Apprentissage et Acquisition d'une Langue étrangère.** Paris : Crédif-Hatier.
- _____. (Eds.). 1990. **Acquisition et utilisation d'une langue étrangère, l'approche cognitive.** Paris : Hachette.
- _____. 2005. "La question de l'automatisation en langue étrangère", **Revue Parole**, numéro spécial triple 34-36, 221-243.
- Giacobbe, J. 1990. "Le recours à la langue première", in Gaonac'h, D., ed., **Acquisition et utilisation d'une langue étrangère, l'approche cognitive.** 115-123. Paris : Hachette.
- Gitsaki, Ch. 2010. **Second Language Acquisition Theories: Overview and valuation.** (Online) Available: <http://espace.library.uq.edu.au/eserv/UQ:9550/L2-theories.htm> [2010, January 14].
- Hamada, M. & Koda, K. 2008. "Influence of first language orthographic experience on second language decoding and learning", **Language Learning.** 58 (March), 1-31.
- Hammaberg, B. 2006. "Activation de L1 et L2 lors de la production orale en L3", **Acquisition et interaction en langue étrangère (AILE).** 24 (juin), 45-74.
- Holec, H. 1990. "Qu'est-ce qu'apprendre à apprendre?", **Mélanges Pédagogiques.** 20 (mai), 75-87.
- Hongsawatnanon Siriboonma, A. 1999. **Erreurs et difficultés en français rencontrés par des étudiants thaïlandais au niveau universitaire, à partir de l'analyse des productions écrites.** Thèse de doctorat, Linguistique, Faculté des Sciences du langage, Université Paris 5. (Unpublished)

- Jarvis, S. 2000. "Methodological Rigor in the study of Transfer: Identifying L1 Influence in the Interlanguage Lexicon", **Language Learning**. 50 (June), 245-309.
- Kaglik, A. & De Mareüil, Ph. 2009. **Perception d'un accent étranger et part de la prosodie selon l'âge de première exposition à la L2: transfert ou phénomène universel en acquisition?**. (Online) Available [http://www.limsi.fr/Individu/mareuil/publi /Kaglik_Boula.pdf](http://www.limsi.fr/Individu/mareuil/publi/Kaglik_Boula.pdf) [2009, December 10].
- Kramersch, Cl. 1991. **Interaction et discours dans la classe de langue**. Paris : Didier.
- Krashen, S. D. 1981. **Principles and practice in second language acquisition**. Great Britain : Prentice Hall Inc.
- Mason, Th. 2009. **Critique of Krashen III, Natural Order Hypothesis (2): Interlanguage**. (Online) Available: http://www.timothyjpmason.com/WebPages/LangTeach/Licence/CM/OldLectures/L7_Interlanguage.htm [2009, September 22].
- Ninlagam, O. 1993. **Analyse prosodique de différentes attitudes émotionnelles dans une langue à ton : le thaï**. Thèse de doctorat, Sciences du langage, Faculté des lettres, Université de Strasbourg. (Unpublished)
- O'Malley, J.M. & Chamot, A.U. 1990. **Learning strategies in Second Language Acquisition**. United States of America : Cambridge University Press.
- Powell, G. 2009. **What is the Role of Transfer in Interlanguage**. (Online) Available <http://www.ling.lancs.ac.uk/groups/crile/docs/crile33powell.pdf> [2009, September 22].
- Purinthropibal, S. 2008. **"Enseignement du français langue étrangère assisté par ordinateur en Thaïlande : étude de l'aide à la compréhension de relations logiques cause-conséquence"**. Thèse de doctorat, Sciences du langage, Faculté des Sciences du langage, Université de Toulouse II Le Mirail. (Published)
- Rey, L. 2010. "Bien prononcer pour bien apprendre: Méthodes de correction phonétique des voyelles du français pour les étudiants thaïlandais", วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 33 (มกราคม-มิถุนายน), 7-19.

- Rivens, A. 1994. **Les interférences phoniques : un lien entre langue source et langue cible.** (Online) Available <http://stl.recherche.univlille3.fr/sitespersonnels/rivens/interferencesphoniques.pdf> [2009, September 22].
- Sappapan, A. 2003. **Approche interculturelle de l'activité de lecture en langue maternelle et en français chez des étudiants universitaires thaïs.** Thèse de doctorat, Sciences du langage, Faculté des Sciences du langage, de l'homme et de la société, Université de Franche-Comté. (Unpublished)
- Singleton, D. & Ó Laoire, M. 2006. "Psychotypologie et facteur L2 dans l'influence translexicale: une analyse de l'influence de l'anglais et de l'irlandais sur le français L3 de l'apprenant", **Acquisition et interaction en langue étrangère (AILE)**. 24 (juin), 101-117.
- Tardif, J. 1997. **Pour un enseignement stratégique. L'apport de la psychologie cognitive.** Québec : Logiques.
- Trévisiol, P. 2006. "Influence translinguistique et alternance codique en français L3", **Acquisition et interaction en langue étrangère (AILE)**. 24 (juin), 13-43.
- Varshney, R. 2006. "Quel rôle pour la langue de référence dans les représentations des apprenants ? Le cas de l'évaluation en langue étrangère", **Les Cahiers de l'Acedle**. 2 (juin), 236-256.
- Vogel, K. 1995. **L'interlangue, la langue de l'apprenant.** Toulouse : Presse Universitaire de Toulouse.
- Wiolon, F. 1991. **Prononcer les mots du français.** Paris : Hachette.

